

UNIVERZITA PAVLA JOZEFA ŠAFÁRIKA V KOŠICIACH
PRÁVNICKÁ FAKULTA

**Recenzovaný zborník príspevkov zo študentského
sympózia organizovaného pri príležitosti
IV. slovensko-českých dní daňového práva**

Aktuálne výzvy daňového práva

*Adrián Popovič
Jozef Sábo
(eds.)*

Košice 2021

**PAVOL JOZEF ŠAFÁRIK UNIVERSITY IN KOŠICE
FACULTY OF LAW**

**Reviewed proceedings from the student symposium
organized on the occasion of
IV. Slovak-Czech days of tax law**

Current challenges of tax law

*Adrián Popovič
Jozef Sábo
(eds.)*

Košice 2021

Recenzovaný zborník príspevkov zo študentského sympózia: „Aktuálne výzvy daňového práva“, ktoré bolo podporené Vedeckou a grantovou agentúrou v rámci projektu APVV-19-0124 „Daňové právo a nové javy v ekonomike (digitálne služby, zdieľaná ekonomika, virtuálne meny)“.

The reviewed proceedings from the student symposium: "Current challenges of tax law" supported by the Slovak Research and Development Agency under the grant No. APVV-19-0124 "Tax Law and New Phenomena in the Economy (Digital Services, Sharing Economy, Virtual Currencies)".

Zostavovatelia/

Editors:

JUDr. Adrián Popovič, PhD.

Katedra finančného práva, daňového práva a ekonómie, Právnická fakulta, UPJŠ v Košiciach

JUDr. Jozef Sábo, PhD.

Katedra finančného práva, daňového práva a ekonómie, Právnická fakulta, UPJŠ v Košiciach

Recenzenti/

Reviewers:

doc. JUDr. Miroslav Štrkolec, PhD.

Katedra finančného práva, daňového práva a ekonómie, Právnická fakulta, UPJŠ v Košiciach

doc. JUDr. Ing. Matej Kačaljak, PhD.

Katedra finančného práva, Právnická fakulta, Univerzita Komenského

Tento text je publikovaný pod licenciou CC BY NC - CC Attribution-NonCommercial 4.0 („Uveďte autora - Nepoužívajte komerčne“)

Za odbornú a jazykovú stránku tejto publikácie zodpovedajú autori. Rukopis neprešiel redakčnou ani jazykovou úpravou.

The authors are responsible for the professional and linguistic aspects of the publication. No editorial or linguistic revision has been made.

Dostupné od: 13.12.2021

Umiestnenie: www.unibook.upjs.sk

ISBN 978-80-574-0070-7 (e-publikácia)

OBSAH / CONTENT

<i>Predhovor</i>	5
<i>Aktuálne výzvy v oblasti dane z nehnuteľností - zdaňovanie na základe trhovej hodnoty</i> <i>Current challenges in the area of real estate taxes – taxation on the basis of market value</i> <i>Bc. Martina Bianca Achimovičová</i>	6
<i>Virtuálne platidlá (Bitcoin, Ethereum a pod.) a ich zdaňovanie v SR a vo svete</i> <i>Virtual currency (Bitcoin, Ethereum, etc.) and their taxation in the Slovak Republic and in the world</i> <i>Bc. Sabína Gecíková</i>	20
<i>Virtuálne platidlá (Bitcoin, Ethereum a pod.) a ich zdaňovanie v SR a vo svete</i> <i>Virtual currencies (Bitcoin, Ethereum etc.) and their taxation in SR and in the world</i> <i>Mgr. Lenka Pirohaničová</i>	32
<i>Rozhodovacia činnosť Súdneho dvora EÚ v oblasti daní</i> <i>Decision-making activity of the Court of Justice of the EÚ in the field of taxation</i> <i>Bc. Igor Pižont</i>	43

Predhovor

V dňoch 16. až 18. júna 2021 sa na pôde Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach uskutočnila medzinárodná vedecká konferencia *IV. Slovensko-české dni daňového práva*. Pri tejto príležitosti bolo dňa 15. júna 2021 pre študentky a študentov Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach zorganizované študentské sympóziu na tému: „*Aktuálne výzvy daňového práva*“ (ďalej aj „*sympóziu*“). Zameranie sympózia bolo zvolené vzhľadom na obsahovú nadväznosť s grantovým projektom APVV-19-0124 pod názvom „*Daňové právo a nové javy v ekonomike (digitálne služby, zdieľaná ekonomika, virtuálne meny)*“, ktorého riešenie v tomto čase prebieha na Katedre finančného práva, daňového práva a ekonómie Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach (ďalej aj „*katedra*“).

Z dôvodu situácie v súvislosti s pandémiou COVID-19 sa sympóziu nemohlo realizovať prezenčným spôsobom. Vďaka kúzlu moderných technológií sa mohlo uskutočniť sympóziu dňa 15. júna 2021 v *online* priestore. Na sympóziu vystúpili študentky a študenti s príspevkami, ktoré sú ďalej približené v tomto zborníku.

Cieľom študentského sympózia bolo poskytnúť študentkám a študentom priestor spracovať odborný príspevok z problematiky daňového práva na nimi zvolenú tému. Zároveň bola zúčastneným študentkám a študentom daná možnosť konzultovať prácu na svojich príspevkoch s členmi odbornej komisie sympózia. V rámci svojho vystúpenia si mohli študentky a študenti vyskúšať úroveň vlastnej právnej argumentácie a schopnosť racionálneho zdôvodnenia prezentovaných záverov. Kvalitu príspevkov a ich prezentáciu na sympóziu posudzovala porota zložená z členov katedry a zástupcov odbornej praxe. Všetky zúčastnené študentky a zúčastnení študenti boli ocenení vecnými cenami. Víťazovi sympózia bola ponúknutá platená stáž v obchodnej spoločnosti: *Ernst & Young, s. r. o. – Košice*.

Všetkým, ktorí akokoľvek pomohli pri organizovaní sympózia, týmto ďakujeme. Veríme, že skúsenosti získané v rámci sympózia budú mať pozitívny prínos pre zúčastnených v ich ďalšom štúdiu a profesionálnom raste.

Zostavovateľia

Aktuálne výzvy v oblasti dane z nehnuteľností - zdaňovanie na základe trhovej hodnoty

Current challenges in the area of real estate taxes – taxation on the basis of market value

Bc. Martina Bianca Achimovičová

Abstrakt

Predkladaný príspevok sa venuje analýze aktuálnych otázok v oblasti dane z nehnuteľností v Slovenskej republike v súvislosti so snahami o zavedenie zdaňovania na základe trhovej hodnoty nehnuteľností. Príspevok poukazuje na racionálne zdôvodnenie potreby prechodu na hodnotový princíp zdaňovania, na jeho pozitíva i negatíva, ako aj na možné dopady na daňovníkov.

Kľúčové slová:

daň z nehnuteľností, zdaňovanie na základe trhovej hodnoty, majetkové dane, hodnotový princíp zdaňovania

Abstract

The author in this article deals with the analysis of current issues in the field of real estate tax in Slovak Republic in connection with the efforts to introduce taxation based on the market value of real estate. The author points out the rational justification of the need for the transition to the value principle of taxation, its positives and negatives, as well as the possible effects on taxpayers.

Key words:

real estate tax, taxation on the basis of market value, property taxes, value principle of taxation

1. ÚVOD - POSTAVENIE DANE Z NEHNUTEĽNOSTÍ V SÚSTAVE DANÍ A JEJ POVAHA

Daň z nehnuteľností možno, v súlade so všeobecne uznávanou definíciou dane ako povinnej peňažnej platby nenávratného charakteru, ktorá je ukladaná zákonom alebo na jeho základe za účelom úhrady štátnych alebo iných verejných potrieb, spravidla vo vopred

ustanovenej výške a lehote splatnosti¹, charakterizovať ako peňažnú platbu od daňovníkov (fyzických i právnických osôb) plynúcu do rozpočtu obce, vyberanú za určitú právnu skutočnosť, ktorou je existencia majetku na území obce a určitý vzťah daňovníka k tomuto majetku (vlastnícky, nájomný a pod.) za podmienok a v rozsahu stanovenom všeobecne záväzným nariadením obce a za podmienok a limitov stanovených príslušným zákonom.²

Daň z nehnuteľností možno z hľadiska predmetu dane charakterizovať ako daň majetkovú, čo znamená, že predmetom daňového zaťaženia je práve majetok daňovníka. Vzhľadom na spôsob zdaňovania ide súčasne o typickú priamu daň, pri ktorej daňová povinnosť vzniká či už na základe vlastníckeho, nájomného alebo správcovského vzťahu k nehnuteľnosti, a zároveň bez ohľadu na to, či daňovník vôbec má dostatočné prostriedky na jej úhradu, preto možno konštatovať, že ide súčasne aj o daň reálnu,³ zaťažujúcu reálny majetok – pozemok, stavbu či byt alebo nebytový priestor. S poukazom na článok 59 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, v zmysle ktorého *dane a poplatky sú štátne a miestne*, ako aj s ohľadom na skutočnosť, že právna úprava dane z nehnuteľností je obsiahnutá v zákone č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov (ďalej v texte len ako „zákon o miestnych daniach“), možno konštatovať, že ide nesporne aj o daň miestnu.

Daň z nehnuteľností predstavuje významnú príjmovú zložku rozpočtov obcí, keď je, hneď po výnose z podielov dane z príjmu fyzických osôb, druhým najdôležitejším zdrojom príjmov obcí a súčasne najvýznamnejšou miestnou daňou.⁴ V zmysle ustanovenia § 4 zákona o miestnych daniach, daň z nehnuteľností pozostáva z dane z pozemkov, z dane zo stavieb a z dane z bytov a z nebytových priestorov. Ako uvádza Inštitút finančnej politiky, pre obdobie do roku 2018 prinášala najvyšší podiel na celkovom výnose daň zo stavieb. Až za daňou zo stavieb nasledoval výnos z dane z pozemkov a napokon z dane z bytov z nebytových priestorov.⁵

Je potrebné uvedomiť si, že aj keď sa v dnešnej dobe daňové zaťaženie orientuje predovšetkým na príjem a spotrebu, daň z nehnuteľností má v daňovej sústave svoje tradičné miesto, ako aj nezastupiteľnú úlohu. Je tomu tak nepochybne aj preto, že pôda a majetok sú predmetom zdanenia historicky omnoho dlhšie ako je tomu v prípade príjmov či spotreby, a aj v súčasnosti naďalej tvoria dôležitú súčasť základu dane najvyspelejších svetových ekonomík.⁶ Medzi dôvody, prečo je tomu tak, možno *inter alia* zaradiť skutočnosť, že majetkové dane

¹ BABČÁK, V.: *Daňové právo na Slovensku*. Bratislava : EPOS, 2015, ISBN 978-80-562-0091-9, s. 21.

² SOTOLÁŘ, J.: *Zákon o dani z nehnuteľností. Komentár*. Košice : SOTAC, s.r.o., Košice, 2004. ISBN 80-968356-7-X, s. 23.

³ BABČÁK, V.: *Daňové právo na Slovensku*. Bratislava : EPOS, 2015, ISBN 978-80-562-0091-9, s. 355.

⁴ Inštitút finančnej politiky: *Daňový report Slovenskej republiky 2018*, október 2018, s. 27. Dostupné [online]: <https://www.mfsr.sk/files/archiv/priloha-stranky/19959/52/Danovy_report_2018_final.pdf>. Navštívené [2021-05-17].

⁵ Tamtiež.

⁶ MIRRLEES, S., BESLEY, T., BLUNDELL, R., BOND, S., CHOTE, R., GAMMIE, M., et al. (2011). *Tax by design: The Mirrlees review*. Oxford: Oxford University Press. ISBN s. 368. Dostupné [online]: <<https://www.ifs.org.uk/publications/5353>>. Navštívené [2021-05-19].

stimulujú racionálnejšie nakladanie s majetkom zo strany daňovníkov, zvyšujú progresivitu daňového systému a na rozdiel od dôchodkových daní nemajú destimulačné účinky.⁷

Medzi nesporné výhody dane z nehnuteľností, a to najmä z pohľadu daňovníkov, pritom podľa názorov niektorých zahraničných autorov⁸ možno zaradiť aj skutočnosť, že daňové zaťaženie častokrát nereaguje na skutočnú hodnotu zdaňovanej nehnuteľnosti, a preto jej zdanenie nijak výrazne nenarúša ekonomické správanie daňovníka. S týmto názorom sa stotožňujeme, a to aj s ohľadom na súčasnú situáciu v súvislosti s daňou z nehnuteľností v Slovenskej republike. Za výhodu je považovaný aj fakt, že právny vzťah k nehnuteľnosti je ľahko dohľadateľný prostredníctvom verejných registrov, čo má za následok relatívne jednoduché určenie osoby daňovníka.⁹ Navyše, majetkové dane, a predovšetkým daň z nehnuteľností, sa javia ako veľmi efektívne aj v otázke daňových únikov, ktoré sú takmer nemožné, a to vzhľadom na nehnuteľnú povahu predmetu dane, ktorý sa nedá len tak zatajiť či presunúť.

Daň z nehnuteľností bola do slovenského právneho poriadku zavedená zákonom Slovenskej národnej rady č. 317/1992 Zb. o dani z nehnuteľností (ďalej v texte len ako „zákon č. 317/1992 Zb.“), čím sa v súlade so zákonom č. 212/1992 Zb. o sústave daní stala súčasťou sústavy daní ukladaných v Slovenskej republike. Súčasná právna úprava dane z nehnuteľností je obsiahnutá v zákone č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov a jej predmetom je daň z pozemkov, stavieb a bytov a nebytových priestorov v bytovom dome.

2. ZDAŇOVANIE NA ZÁKLADE TRHOVEJ HODNOTY

2.1 Stav de lege lata

V zmysle súčasne platného zákona o miestnych daniach je daň z nehnuteľností v Slovenskej republike v dnešnej dobe založená na princípe rovnosti zdaňovania majetku a daňovníkov, bez ohľadu na skutočnú výnosnosť zdaňovaného majetku, sociálne postavenie daňovníka (s výnimkou personálneho oslobodenia od dane z dôvodu veku alebo zdravotného postihnutia), bez ohľadu na skutočnosť, či je daňovníkom fyzická alebo právnická osoba, a čo je najpodstatnejšie, bez akéhokoľvek zohľadnenia trhovej hodnoty majetku.¹⁰ Práve v tejto

⁷ TICHÝ, D.: Obtiažnosť spravodlivého zdaňovania. Úloha miestnych majetkových daní ako súčasť fiškálneho systému. In: *Verejná správa : Časopis vlády pre štátnu správu a samosprávu*. - Roč. 59, č. 11 (2004), s. 22-23.

⁸ MIRRLEES, S., BESLEY, T., BLUNDELL, R., BOND, S., CHOTE, R., GAMMIE, M., et al.: *Tax by design: The Mirrlees review*. Oxford: Oxford University Press, 2011 s. 368. Dostupné [online]: <<https://www.ifs.org.uk/publications/5353>>. Navštívené [2021-05-19].

⁹ Tamtiež.

¹⁰ SOTOLÁŘ, J.: *Zákon o dani z nehnuteľností (komentár)*. Košice : SOTAC, s.r.o. 2004. ISBN 80-968356-7-X, s. 23.

Aj napriek skutočnosti, že zákon Slovenskej národnej rady č. 317/1992 Zb. o dani z nehnuteľností už v súčasnosti nie je platným a účinným právnym predpisom regulujúcim daň z nehnuteľností, úprava dane z nehnuteľností je koncipovaná na rovnakom princípe aj v súčasne platnom zákone o miestnych daniach – pozn. autorov.

súvislosti je problematika dane z nehnuteľností v súčasnosti v spoločnosti značne pertraktovanou témou, a to najmä v súvislosti s otázkou určovania jej výšky na základe trhovej hodnoty nehnuteľnosti.

Daň z nehnuteľností sa teda v súlade so zákonom o miestnych daniach neurčuje na podklade trhovej hodnoty nehnuteľnosti, ale na základe určitých tzv. prepočtových jednotiek, na podklade ktorých je vypočítaná daň výrazne nižšia, čo sa najmarkantnejšie odzrkadľuje pri nehnuteľnostiach nachádzajúcich sa v lukratívnejších mestách a miestach, pričom v prípade pozemkov sa vychádza z bonity pôdy a pri stavbách zas z ich veľkosti. V súčasnosti tak možno konštatovať, že základ dane z nehnuteľností neodzrkadľuje reálnu hodnotu majetku, ako ani jeho kvalitu.¹¹ Dokonca sa možno stretnúť so zaujímavým názorom, podľa ktorého v prípade súčasnej dane z nehnuteľností v skutočnosti ani nejde o majetkovú daň *ad litteram*, a to z toho dôvodu, že výška zdanenia nezávisí od hodnoty nehnuteľnosti.¹² K tomu sa azda žiada dodať, že s týmto názorom je podľa nášho názoru potrebné čiastočne súhlasiť, a to najmä z dôvodu, že v prípade dane z nehnuteľností, tak, ako je v súčasnosti v právnej úprave slovenského právneho poriadku konštruovaná, nedochádza k zdaňovaniu majetku v reálnom slova zmysle, pretože výška dane neodzrkadľuje skutočnú hodnotu daňou zaťažovaného majetku.

Daň z nehnuteľností bola ako nový druh majetkovej dane, v súlade s vtedy platným zákonom č. 212/1992 Zb. o sústave daní zavedená zákonom Slovenskej národnej rady č. 317/1992 Zb. o dani z nehnuteľností (ďalej v texte len ako „zákon č. 317/1992 Zb.“). Už dôvodová správa k zákonu č. 317/1992 Zb. pritom uvažovala so zavedením dane z nehnuteľností na podklade trhovej hodnoty nehnuteľnosti. Zavedenie dane z nehnuteľností sa malo prejaviť *vo zvýšenej starostlivosti a racionálnejšom využívaní nehnuteľného majetku* a súčasne malo za úlohu *užšie previazať náš daňový systém so systémami vyspelých trhových ekonomík*. Dôvodová správa k zákonu č. 317/1992 Zb. síce rátala s tým, že predpokladom na určenie základu dane má byť práve určenie trhovej hodnoty pozemkov a stavieb, avšak už v samotnom texte dôvodovej správy k zákonu č. 317/1992 Zb. je explicitne vyjadrené, že oceňovanie nehnuteľného majetku bude po časovej stránke náročné, preto sa na prechodnú dobu ponecháva určovanie základu na podklade prepočtových jednotiek.

Rovnaký zámer bol predkladaný aj v pôvodnom vládnom návrhu zákona č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady. Všeobecná časť dôvodovej správy k návrhu zákona o miestnych daniach rátala v súvislosti s daňou z nehnuteľnosti s prechodom na zdaňovanie nehnuteľností na hodnotovom princípe po vzore zahraničných právnych úprav, a to predovšetkým so zámerom zvýšenia výnosov z tejto dane. Na druhej strane však, rovnako ako v prípade zákona č. 317/1992 Zb., už samotná všeobecná časť dôvodovej správy k zákonu o miestnych daniach rátala s postupným,

¹¹ TICHÝ, D.: Obtiažnosť spravodlivého zdaňovania. Úloha miestnych majetkových daní ako súčasť fiškálneho systému. In: *Verejná správa : Časopis vlády pre štátnu správu a samosprávu*. - Roč. 59, č. 11 (2004), s. 22-23.

¹² Inštitút finančnej politiky: *Daňový report Slovenskej republiky 2018*, október 2018, s. 27. Dostupné [online]: <https://www.mfsr.sk/files/archiv/priloha-stranky/19959/52/Danovy_report_2018_final.pdf>. Navštívené [2021-05-17].

etapovitým prechodom na tento nový systém zdaňovania, a to predovšetkým s ohľadom na absenciu právnych i technických predpokladov určenia hodnoty všetkých nehnuteľností v rámci Slovenskej republiky, ako aj stav v samotnej evidencii nehnuteľností v rámci územia Slovenskej republiky, ktoré by neumožnili radikálny, jednorazový „skok“ na nový systém zdaňovania. Za primárne a elementárne predpoklady zavedenia zdaňovania nehnuteľností na hodnotovom princípe pritom dôvodová správa považuje práve presnú, časovo aktualizovanú evidenciu nehnuteľností a vytvorenie osobitných orgánov, inštitúcií či úradov, do ktorých pôsobnosti by patrilo práve ohodnocovanie nehnuteľností za účelom stanovenia ich trhovej hodnoty. Zákon o miestnych daniach platný k 1.11.2004 mal byť teda len krokom k postupnému zavedeniu zdaňovania nehnuteľností na hodnotovom princípe.

Zavedenie dane z nehnuteľností na hodnotovom princípe malo podľa názorov Ministerstva financií SR výrazne ovplyvniť názor daňovníkov na rozsah a štruktúru ich majetku, ako aj na ich využívanie.¹³ Zmena štruktúry majetku resp. rozsah majetku sa mal podľa nášho názoru odzrkadliť predovšetkým v tom, že daňovníci by boli nútení prehodnotiť svoje existujúce vlastníctvo k nehnuteľnostiam, teda predovšetkým „zbaviť“ sa nevyužívaných nehnuteľností. Výrazný vplyv by bol badateľný tiež v tendencii nadobúdania nehnuteľného majetku do osobného vlastníctva, kde by sa podľa nášho názoru začalo uprednostňovať skôr prenájom nehnuteľností.

Napriek skutočnosti, že od zavedenia dane z nehnuteľností do slovenského právneho poriadku uplynulo už takmer 30 rokov, stále sa, v jazyku legislatívy, pravdepodobne nachádzame v prechodnom období, pretože k prechodu na hodnotový princíp stále nedošlo, a to aj napriek tomu, že o zavedení dane z nehnuteľností ako tzv. dane z luxusu uvažovali už predchádzajúce vlády, a to naposledy napr. v roku 2012 či 2017¹⁴. Pritom aj Inštitút finančnej politiky vo svojom Daňovom reporte uvádza, že v Slovenskej republike existuje priestor pre eliminovanie daňových medzier, pričom poukazuje predovšetkým na to, že pre Slovenskú republiku ostáva aj naďalej dlhodobou témou prechod na zdanenie nehnuteľností na hodnotovom princípe, a to najmä z toho dôvodu, že výnosy z dane z nehnuteľností sú u nás v porovnaní s ostatnými štátmi Európskej únie len zanedbateľné.¹⁵ Z pohľadu „daňovníka-milión“ tak určovanie základu dane na podklade trhovej hodnoty nehnuteľnosti aj naďalej predstavuje *Damoklov meč* visiaci mu nad hlavou.

¹³ TICHÝ, D.: Aktuálne zmeny v oblasti nepriamych daní : Majetkové dane by mali patriť medzi hlavné zdroje miestnych rozpočtov. In: *Verejná správa : Časopis vlády pre štátnu správu a samosprávu*. - Roč. 59, č. 13 (2004), s. 22-23.

¹⁴ KULLOVÁ, Z.: Hegerove hry s daňou z nehnuteľností. Jeho návrh prechádza legislatívou, platiť budeme viac. In: *TREND*. 23.3.2021. Dostupné [online]: <<https://www.trend.sk/financie/hegerove-hry-danou-nehnutelnosti-jeho-navrh-prechadza-legislativou-platit-budeme-viac>>. Navštívené [2021-05-18].

¹⁵ Inštitút finančnej politiky: *Daňový report Slovenskej republiky 2018*, október 2018, s. 5. Dostupné [online]: <https://www.mfsr.sk/files/archiv/priloha-stranky/19959/52/Danovy_report_2018_final.pdf>. Navštívené [2021-05-18].

V tejto súvislosti je potrebné poukázať aj na dáta vyplývajúce zo Správy o Slovensku 2019, v zmysle ktorej príjmy z periodických daní z majetku v Slovenskej republike patria medzi najnižšie v EÚ, a to aj napriek skutočnosti, že majetkové dane sa považujú za menej škodlivé. Podľa najaktuálnejších údajov Európskej komisie príjmy z daní z nehnuteľného majetku predstavujú iba 0,4 % HDP, čo je výrazne menej než priemer EÚ na úrovni 1,6 %, čo môže naznačovať nedostatočné využívanie zdaňovania majetku ako zdroja príjmu,¹⁶ a čo pre slovenských zákonodarcov súčasne vytvára priestor pre určitú reformu v tejto oblasti.

2.2 Legislatívne zámery *de lege ferenda*

Ministerstvo financií Slovenskej republiky ako ústredný orgán štátnej správy pre oblasť daní, poplatkov a colníctva už niekoľkokrát avizovalo, že plánuje naviazanie dane z nehnuteľností na ich trhovú hodnotu, detaily však známe nie sú. Začiatkom roka 2021 na verejnosť prenikla dezinformácia, podľa ktorej sa mala sadzba dane zvýšiť v závislosti od trhovej hodnoty nehnuteľnosti na tisícky eur, čo by znamenalo výrazný zásah do majetkovej sféry daňovníkov, keďže v mestách, kde sa trhovú hodnotu nehnuteľností v dnešnej dobe pohybuje na historickom maxime a ich cena neustále stúpa, a vzhľadom na výrazne prevažujúci dopyt nad ponukou nehnuteľností ešte dlho s najväčšou pravdepodobnosťou stúpať bude, by zavedenie sadzby dane v takejto výške znamenalo mnohonásobné zvýšenie daňovej povinnosti. Toto by v konečnom dôsledku nevedlo len k spomínanému ovplyvneniu názorov daňovníkov na rozsah a štruktúru ich majetku, ale bolo by to pre nich priam likvidačné. Aj napriek skutočnosti, že Ministerstvo financií Slovenskej republiky vyhlásilo, že daň z nehnuteľností nebude dosahovať „drakonické“ hodnoty a táto informácia bola označená za tzv. hoax¹⁷, faktom aj naďalej ostáva, že v zmysle Programového vyhlásenia vlády prioritou vlády na príjmovej strane verejných financií je o. i. aj *zvyšovanie podielu nepriamych, majetkových a environmentálnych daní*, ako aj *zavedenie dane z nehnuteľností na hodnotovom princípe*.¹⁸

Napriek tomu, že aktuálne dáta Európskej komisie naznačujú, že v Slovenskej republike existuje priestor pre racionálnejšie zdaňovanie majetku¹⁹, snahy Ministerstva financií

¹⁶ Európska komisia: *Správa o Slovensku 2019*. Európsky semester 2019: Hodnotenie pokroku dosiahnutého pri vykonávaní štrukturálnych reforiem, pri prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh a výsledky hĺbkových preskúmaní na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011. Brusel, 2019, s. 19. Dostupné [online]: <https://ec.europa.eu/slovakia/sites/default/files/sprava_o_slovensku_2019_1.pdf>. Navštívené [2021-05-17].

¹⁷ Ministerstvo financií Slovenskej republiky: *MF SR bojuje proti dezinformáciám*. Tlačová správa. 15.03.2021. Dostupné [online]: <<https://www.mfsr.sk/sk/media/tlacove-spravy/mf-sr-bojuje-proti-dezinformaciam.html>>. Navštívené [2021-05-18].

¹⁸ Vláda Slovenskej republiky: *Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2021-2024*. 2021, s. 56. Dostupné [online]: <<https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=494677>>. Navštívené [2021-05-18].

¹⁹ Európska komisia: *Správa o Slovensku 2019. Slovensko očami Európskej komisie. Nezávislý analytický dokument*. S. 9. Dostupné [online]: <https://ec.europa.eu/slovakia/sites/default/files/prehľadna_prezentacia_spravy_o_slovensku_2019.pdf>. Navštívené [2021-05-18].

Slovenskej republiky o zavedenie progresívneho zdaňovania nehnuteľností, resp. o zavedenie tzv. dane z luxusu na hodnotovom princípe sa u daňových subjektov, medzi ktorými sú v prevažnej miere fyzické osoby, stretávajú s vlnou kritiky.

Určovanie dane z nehnuteľností na základe trhovej hodnoty nepochybne patrí k aktuálnym daňovoprávnym otázkam, a to aj s ohľadom na zámer vyplývajúci z Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky, v zmysle ktorého *daň z nehnuteľností by mala byť diferencovaná v závislosti na hodnote a charakte re využívania. Vzhľadom na potrebu rozvoja nájomného bývania by nájomné byty mali byť zdanené menej, naopak prázdne vlastnícke nehnuteľnosti by mali byť zdanené viac.*²⁰

Azda najväčším problémom zavedenia dane z nehnuteľnosti na hodnotovom princípe je absencia účinnej metódy určovania trhovej hodnoty nehnuteľnosti, ako aj akejkol'vek oficiálnej cenovej mapy nehnuteľností v rámci Slovenskej republiky, slúžiacej ako východiskový podklad. Bez relevantných cenových máp je pritom nereálne, ba priam nemožné, dosiahnuť spravodlivé zdanenie nehnuteľností, avšak ich vypracovanie môže byť časovo i metodologicky náročné. Ako uvádzajú analytici občianskeho združenia INESS, problém môže nastať pri určovaní trhovej hodnoty nehnuteľnosti v malých obciach, kde trh s nehnuteľnosťami nie je dostatočne aktívny. Cenové mapy by navyše bolo potrebné pravidelne aktualizovať a precizovať, pretože v opačnom prípade by aj to mohlo mať za následok nespravodlivé určovanie dane. Pritom, ako poukazujú analytici, v zahraničí vytvorenie takýchto máp nepredstavovalo problém, a dokonca sú krajiny, ktorých cenové mapy sú určované s presnosťou až na ulice.²¹

Niekoľkonásobné zvýšenie dane z nehnuteľností môže narušiť ekonomickú situáciu daňovníkov, a to predovšetkým takých, ktorých životná úroveň vôbec neodzrkadľuje skutočnosť, že sú vlastníkami trhovopotenciálne aj hodnotných nehnuteľností. Z nášho pohľadu ide napríklad o takýchto daňovníkov, ktorí sú dôchodcami alebo o takých, ktorí potenciálne hodnotné nehnuteľnosti nadobudli napríklad v reštitúcii, dedením alebo ide napr. o pôvodných rezidentov, ktorí nadobudli nehnuteľnosť v čase, kedy ešte vôbec nebola lukratívnu. Problémom je práve skutočnosť, že životná úroveň týchto nemusí vždy odzrkadľovať to, akú nehnuteľnosť majú vo vlastníctve, pretože nehnuteľnosť môže byť v skutočnosti ich jediným majetkom a títo preto objektívne nemusia mať dostupné finančné prostriedky na ročnú úhradu dane za takúto nehnuteľnosť, a to najmä, ak by sa výška daňovej povinnosti vyšplhala na niekoľkonásobne vyššiu úroveň ako doteraz. Z tohto pohľadu je preto „nebezpečné“ narábať so zvyšovaním dane z nehnuteľností ako s daňou z luxusu, ak sa dostatočne jasne nevymedzí, čo v skutočnosti tým luxusom je. V súvislosti s názorom kritikov, že zvýšenie dane z nehnuteľností by mohlo byť pre daňovníkov likvidačné, považujeme za potrebné poukázať aj na názor, podľa ktorého by sa daňovníkom, ktorí by neboli schopní splniť daňovú povinnosť

²⁰ Tamtiež, s. 58.

²¹ KULLOVÁ, Z.: Stovky eur navyše za veľký dom či byt? Daň z bývania môže byť o rok až trikrát vyššia. In: *TREND*. 24.02.2021. Dostupné [online]: < <https://www.trend.sk/financie/stovky-eur-navyse-velky-dom-byt-dan-byvania-moze-byt-rok-trikrat-vyssia> >. Navštívené [2021-05-18].

naraz, evidoval daňový nedoplatok a ten by sa uhradil až neskôr z predaja nehnuteľnosti či z predaja v dedičskom konaní a pod.²²

Objavujú sa tiež názory, podľa ktorých by reformovaná daň z nehnuteľností, mala svojím spôsobom charakter akejsi dane z bývania, kde daňovník v skutočnosti platí správcovi dane nájomné za vlastné nehnuteľnosti. V tejto súvislosti považujeme za potrebné poukázať na skutočnosť, že ak by sme sa s týmto názorom stotožnili, je potrebné zamyslieť sa nad tým, či by sme potom na daň z nehnuteľností nemali nazeráť viac ako na daň za služby v oblasti bývania než ako na majetkovú daň.

2.3 Úvahy *de lege ferenda*

Ako uvádza Tichý, zdaňovanie na základe trhovej hodnoty, v prípade, ak sa zvolia vhodné oceňovacie postupy, je jedným z účinných spôsobov zefektívnenia (miestneho) daňového systému,²³ a zavedenie progresívnej dane z nehnuteľnosti je všeobecne považované za prostriedok, ako dosiahnuť daňovú spravodlivosť. Určovanie základu dane na základe ceny, hodnoty majetku, príp. finančného výnosu z neho pritom podľa Sotolára predstavuje spoločnú črtu všetkých majetkových daní vo vyspelých štátoch s trhovou ekonomikou.²⁴ Aj vo svete prevláda názor, že kľúčom k spravodlivému zdaňovaniu nehnuteľností je práve určovanie základu dane na základe potenciálnej trhovej hodnoty nehnuteľnosti, čo sa prejavuje v zaužívanom určovaní základu dane na podklade trhovej hodnoty nehnuteľnosti. Existujú viaceré metódy určovania základu dane z nehnuteľností, pričom najbežnejšou je určenie trhovej hodnoty nehnuteľnosti na základe porovnania s predajnou cenou podobných nehnuteľností. Inou metódou je zas kombinácia ocenenia a nákladov vynaložených na nehnuteľnosť, či napr. metóda príjmu, spočívajúca v hodnote skutočného alebo potenciálneho ročného nájomného za nehnuteľnosť.²⁵

Ako už bolo spomenuté, Slovenská republika patrí ku krajinám s pomerne nízkym podielom dane z nehnuteľností na HDP, a toto predstavuje racionálne zdôvodnenie snáh zákonodarcov o reformu tejto dane v podmienkach Slovenskej republiky.

Zvýšenie dane z nehnuteľností je v širokej verejnosti častokrát vnímané kriticky, nakoľko má nepochybne za následok zmeny ekonomického správania daňovníkov, ktorí sú nútení zväziť vlastníctvo nehnuteľnosti, a to či už existujúce alebo potenciálne, čo môže byť zo strany

²² Tamtiež.

²³ TICHÝ, D.: Obtiažnosť spravodlivého zdaňovania. Úloha miestnych majetkových daní ako súčasť fiškálneho systému. In: *Verejná správa : Časopis vlády pre štátnu správu a samosprávu*. - Roč. 59, č. 11 (2004), s. 22-23.

²⁴ SOTOLÁŘ, J.: *Zákon o dani z nehnuteľností (komentár)*. Košice : SOTAC, s.r.o., Košice, 2004. ISBN 80-968356-7-X, s. 20.

²⁵ OECD, Korea Institute of Public Finance: *Fiscal Federalism 2016. Making Decentralisation Work*. 2016, ISBN 9789264085824. Dostupné [online]: <<https://www.oecd-ilibrary.org/sites/9789264254053-5-en/index.html?itemId=/content/component/9789264254053-5-en>>. Navštívené [2021-05-21].

daňovníkov vnímané negatívne. Pozitívom však je, že pri správnom nastavení môže byť daň z nehnuteľností vnímaná ako účinný politický nástroj na stabilizáciu ceny majetku. Dane z nehnuteľností môžu tmiť mieru kolísania hodnoty, odborne volatilitu cien, nehnuteľností, ako aj ich nadmerné zvyšovanie.²⁶ Otázne však je, či by zvýšenie dane z nehnuteľností znamenalo zníženie, resp. aspoň stabilizáciu cien nehnuteľností, pričom naša odpoveď sa zhoduje s názormi odborníkov na reálny trh, že by to tak v podmienkach Slovenskej republiky pravdepodobne nebolo, a to vzhľadom na stále prevažujúci dopyt po nehnuteľnostiach nad ich ponukou, predovšetkým čo sa nehnuteľností na bývanie týka. Daň z nehnuteľností má svoje pozitíva aj vo vzťahu k pozemkom, a to najmä v súvislosti s racionálnym územným plánovaním, kde má potenciál aj ako nástroj efektívneho využívania pôdy²⁷.

Ako už bolo spomenuté, z pohľadu výnosnosti miestnych daní je práve daň z nehnuteľností tou, ktorej príjmy sú pre obce najvýznamnejšie, pretože tvoria najväčšiu príjmovú časť ich rozpočtov. Zvýšenie výnosov z tejto dane by preto jednotky územnej samosprávy podľa nášho názoru nepochybne uvítali, a to aj vzhľadom na vzrastajúcu urbanizáciu a rozširovanie miest o aglomerácie, ako aj o nové satelity v okolí väčších miest, čo má za následok zaberanie úrodnej pôdy a potrebu vytvárania lepšej infraštruktúry. Na druhej strane, pre obyvateľov obcí by to zas znamenalo možnosť zvýšiť tlak na samosprávy v prospech efektívneho využívania verejných financií.

Potreba zvýšiť efektívnosť výnosu dane z nehnuteľností, ako aj potreba nastaviť určovanie základu dane na podklade trhovej hodnoty nehnuteľnosti, má podľa nášho názoru určité *ratio*. Ako sme už v tomto príspevku niekoľkokrát uviedli, zdaňovanie nehnuteľností je v Slovenskej republike v súčasnosti iba slabým zdrojom príjmov.²⁸ Ako uvádzajú viaceré analýzy, Slovenská republika orientuje daňové zaťaženie predovšetkým na prácu, podobne ako ostatné krajiny patriace do V4 či Európskej únie. Pritom podľa názorov odborníkov by z pohľadu štruktúry daní bolo vhodnejšie zdaňovať predovšetkým spotrebu a majetok²⁹, čo vytvára o. i. priestor práve pre zefektívnenie výnosov z dane z nehnuteľností. V tejto súvislosti je aj zo strany medzinárodných inštitúcií odporúčané, aby sa Slovenská republika zamerala na zníženie daňovo-odvodového zaťaženia práce, a ako kompenzáciu odporúčajú zvýšenie

²⁶ Tamtiež.

²⁷ Tamtiež.

²⁸ Európska komisia: *Správa o Slovensku 2019*. Európsky semester 2019: Hodnotenie pokroku dosiahnutého pri vykonávaní štrukturálnych reforiem, pri prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh a výsledky hĺbkových preskúmaní na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011. Brusel, 2019, s. 4. Dostupné [online]: <https://ec.europa.eu/slovakia/sites/default/files/sprava_o_slovensku_2019_1.pdf>. Navštívené [2021-05-17].

²⁹ MIRRLEES, S., BESLEY, T., BLUNDELL, R., BOND, S., CHOTE, R., GAMMIE, M., et al.: Tax by design: The Mirrlees review. Oxford: Oxford University Press. 2011. In: Inštitút finančnej politiky: *Daňový report Slovenskej republiky 2018*, október 2018, s. 5. Dostupné [online]: < https://www.mfsr.sk/files/archiv/priloha-stranky/19959/52/Danovy_report_2018_final.pdf>. Navštívené [2021-05-18].

príjmov z pohľadu ekonomického správania tzv. menej škodlivých daní, akými sú napr. spotrebné dane, daň z nehnuteľností či environmentálne dane.³⁰

Zvyšovanie daňového zaťaženia v prípade daňových základov, akými sú napr. spotrebné dane, dane z nehnuteľností či tzv. environmentálne dane považuje Európska komisia napr. aj za efektívne opatrenie na zvýšenie zamestnanosti. Európska komisia pritom v tejto súvislosti poukazuje na skutočnosť, že zníženie daňového zaťaženia práce nie je reálne možné bez kompenzácie v podobe zvýšenia daňového zaťaženia iného predmetu dane, čím sa majú na mysli predovšetkým vyššie spomínané dane, ktorých zvýšenie sa všeobecne považuje za menej škodlivé. Podľa Európskej komisie práve existencia vysokého daňového zaťaženia práce spojená s pomerne nízkym daňovým zaťažením v podobe spotrebných daní, či napr. dane z nehnuteľnosti môže vytvárať priestor na presun daní od práce smerom k iným základom dane.³¹

Príležitostná štúdia NBS č. 2/2020 rovnako odporúča zvýšenie podielu nepriamych a majetkových daní na úkor zaťažovania ekonomickej aktivity, pričom uvádza, že otázku zvýšenia dane z nehnuteľností je potrebné považovať za dlhodobú prioritu, a poukazuje na to, že zvýšenie dane z nehnuteľnosti na úroveň 1,1% HDP, teda na úroveň priemeru OECD, by do rozpočtu dodatočne prinieslo výnosy vo výške cca. 600 mil. eur. Za prioritné daňové opatrenia v tejto súvislosti považuje štúdia práve určovanie základu dane v závislosti od hodnoty nehnuteľnosti.³²

Aj na tomto podľa nášho názoru badať argumenty svedčiacie v prospech všeobecných snáh o zvýšenie sadzby dane z nehnuteľností resp. o zefektívnenie jej výnosu. Vláda Slovenskej republiky v súčasnosti zahrnula otázku spravodlivejšieho zdaňovania majetku aj do Plánu obnovy a odolnosti Slovenskej republiky.³³ Ten má byť *komplexnou odpoveďou na dôsledky krízy spojenej s pandémiou COVID-19, ako aj reakciou na identifikované hlavné výzvy a systémové nedostatky slovenskej ekonomiky*.³⁴ V súvislosti s daňovou reformou zaradil Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky medzi hlavné výzvy práve zníženie zaťaženia práce, s cieľom zníženia tzv. škodlivých daní a súčasne zvýšenia majetkových a environmentálnych daní, aby sa tak dosiahol dlhodobý a udržateľný ekonomický rast.

³⁰ Inštitút finančnej politiky: *Daňový report Slovenskej republiky 2018*, október 2018, s. 5. Dostupné [online]: <https://www.mfsr.sk/files/archiv/priloha-stranky/19959/52/Danovy_report_2018_final.pdf>. Navštívené [2021-05-18].

³¹ Európska komisia: *Tematický informačný prehľad európskeho semestra. Daňový Systém*. 2017, s. 11. Dostupné [online]: <https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/file_import/european-semester-thematic-factsheet-taxation-sk-0.pdf>. Navštívené [2021-05-18].

³² HAGARA, E., KIŠŠ, Š, ÓDOR, L: *Rozpočet 2.0 Ako posunúť Slovensko do prvej ligy vo verejných financiách*. Príležitostná štúdia NBS č. 2/2020, s. 46. Dostupné [online]: <https://www.nbs.sk/img/Documents/PUBLIK/OP_2_2020_Hagara_Kiss_Odor_Rozpocet_2_0.pdf>. Navštívené [2021-05-23].

³³ Ministerstvo financií Slovenskej republiky: *Plán obnovy. Cestovná mapa k lepšiemu Slovensku*. 2021, s. 715. Dostupné [online]: <https://www.planobnovy.sk/files/dokumenty/cely_plan_obnovy.pdf>. Cit. [2021-05-21].

³⁴ Tamtiež, s. 5.

Na podklade vyššie uvedeného je možné badať, že zdaňovanie nehnuteľností na základe ich reálnej trhovej má svoj význam, ako aj svoje *ratio*, vyžaduje však precízne vypracované metódy ohodnocovania nehnuteľností a ich včasnú aktualizáciu, pretože v opačnom prípade môže aj nepružnosť cenovej mapy spôsobiť nespravodlivosť.

Slovenská republika nie je jedinou krajinou, ktorá ešte nezdaňuje nehnuteľnosti na základe ich trhovej hodnoty. Obdobnú právnu úpravu dane z nehnuteľností ako v Slovenskej republike obsahuje aj český zákon č. 338/1992 Sb. o dani z nemovitých věcí, v zmysle ktorého sú predmetom dane pozemky, stavby a tzv. jednotky, pričom základ dane sa neurčuje na základe trhovej hodnoty nehnuteľnosti, ale naopak, obdobne ako u nás, na základe tzv. technických jednotiek, t.j. výmera v m², resp. výmera vynásobená určitým koeficientom a pod. Podobne aj poľská právna úprava neráta v prípade pozemkov so základom dane určeným podľa ceny či polohy pozemku. Na druhej strane však v poľskej právnej úprave badať náznaky hodnotového princípu, keď základ dane v prípade stavieb resp. ich častí, ak slúžia na podnikateľské účely, tvorí práve počiatočná resp. trhová hodnota nehnuteľnosti.³⁵

Naproti tomu v krajinách západnej Európy je daň z nehnuteľností už v súčasnosti založená na hodnotovom princípe. Napríklad Dánska právna úprava v súvislosti so zdaňovaním nehnuteľností rozlišuje tzv. daň z hodnoty majetku (*property value tax*) a daň z majetku (*property tax*). Daň z hodnoty majetku sa platí ročne štátu. Daň z hodnoty majetku sa počíta na základe zdaniteľnej hodnoty všetkých nehnuteľností vo vlastníctve daňovníka k 1. januáru kalendárneho roku, v ktorom vlastník používa nehnuteľnosť na bývanie. V prípade, ak sa nehnuteľnosť využíva na podnikateľské účely, nehnuteľnosť dani z hodnoty majetku nepodlieha. Okrem dane z hodnoty nehnuteľnosti podlieha nehnuteľnosť aj dani z majetku (*property tax*), ktorá sa hradí dvakrát ročne obci, pričom základ dane tvorí hodnota nezastavaného pozemku, pričom sadzbu dane stanovuje každá obec individuálne.³⁶ Hodnotový princíp sa uplatňuje napríklad aj v rakúskej právnej úprave, pri ktorej sa základ dane pre periodickú daň z nehnuteľností určí vynásobením hodnoty nehnuteľnosti určenej spôsobom, ktorý stanovuje príslušný finančný úrad a zákonného koeficientu v závislosti od druhu nehnuteľnosti.

3. ZÁVER

Predkladaný príspevok sa zaoberá analýzou aktuálnych otázok súvisiacich s daňou z nehnuteľností vo svetle zdaňovania na základe hodnotového princípu. Poukázali sme

³⁵ Webové sídlo Poľskej investičnej a obchodnej agentúry. Dostupné [online]: <https://www.paih.gov.pl/polish_law/taxation/real_estate_tax>. Navštívené [2021-05-23].

³⁶ Webové sídlo Dánskeho kráľovstva. Dostupné [online]: <https://skat.dk/SKAT.aspx?oid=2244321&fbclid=IwAR2_9hxVmUwV-O71IkMxl7wYvGLoVbLYo7UPLR_aDlc77cIgruke0h1qiFk>. Navštívené [2021-05-20].

predovšetkým na skutočnosť, že napriek viacerým snahám o docielenie zdaňovania nehnuteľností na základe ich trhovej hodnoty za účelom zefektívnenie výnosu majetkových daní a presunu daňového zaťaženia z práce na iné základy dane, je v podmienkach Slovenskej republiky zdaňovanie na tomto princípe zatiaľ v nedohľadne, a to najmä z dôvodu absencie účinného mechanizmu spravodlivého určovania reálnej trhovej hodnoty nehnuteľnosti. Analyzovali sme možný dopad zdaňovania nehnuteľností na hodnotovom princípe na ekonomické správanie daňovníkov, pričom sme poukázali na skutočnosť, že v bližšej či vzdialenejšej budúcnosti sa pravdepodobne budeme musieť na reformu dane z nehnuteľností pripraviť. V tejto súvislosti sa azda žiada dodať, že aj keď zdaňovanie nehnuteľností na základe trhovej hodnoty má svoje opodstatnenie a vo svete predstavuje bežnú metódu určovania základu dane, s prechodom na takýto spôsob v Slovenskej republike je potrebné postupovať citlivo, a to najmä aby nedošlo k zníženiu životnej úrovne daňovníkov. Podľa nášho názoru daňovníci progresívne zdaňovanie nehnuteľností uvítajú ako spravodlivé, avšak len v prípade, ak bude dôsledne nastavené. Okrem toho bude podľa nášho názoru pre akceptáciu reformy dane z nehnuteľností zo strany daňovníkov dôležité, aby reálne došlo aj k súčasnému zníženiu daňového zaťaženia práce, tak ako je to avizované, a nie len k jednostrannému zvýšeniu daňového zaťaženia iného predmetu dane.

POUŽITÁ LITERATÚRA

1. BABČÁK, V.: *Daňové právo na Slovensku*. Bratislava : EPOS, 2015, 750 s., ISBN 978-80-562-0091-9.
2. Európska komisia: *Správa o Slovensku 2019*. Európsky semester 2019: Hodnotenie pokroku dosiahnutého pri vykonávaní štrukturálnych reforiem, pri prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh a výsledky hĺbkových preskúmaní na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011. Brusel, 2019, s. 19. Dostupné [online]: <https://ec.europa.eu/slovakia/sites/default/files/sprava_o_slovensku_2019_1.pdf>.
3. Európska komisia: *Správa o Slovensku 2019. Slovensko očami Európskej komisie. Nezavislý analytický dokument*. Dostupné [online]: <https://ec.europa.eu/slovakia/sites/default/files/prehľadna_prezentacia_spravy_o_slovensku_2019.pdf>.
4. Európska komisia: *Tematický informačný prehľad európskeho semestra. Daňový Systém*. 2017, 23 s. Dostupné [online]: <https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/file_import/european-semester_thematic-factsheet_taxation_sk_0.pdf>.
5. HAGARA, E., KIŠŠ, Š, ÓDOR, L: *Rozpočet 2.0 Ako posunúť Slovensko do prvej ligy vo verejných financiách*. Príležitostná štúdia NBS č. 2/2020, 77 s. Národná banka Slovenska. ISSN 2585-9277 (online). Dostupné [online]: <https://www.nbs.sk/img/Documents/PUBLIK/OP_2_2020_Hagara_Kiss_Odor_Rozpocet_2_0.pdf>.

6. Inštitút finančnej politiky: *Daňový report Slovenskej republiky 2018*, október 2018, 53 s. Dostupné [online]: < https://www.mfsr.sk/files/archiv/priloha-stranky/19959/52/Danovy_report_2018_final.pdf >.
7. KULLOVÁ, Z.: Hegerove hry s daňou z nehnuteľností. Jeho návrh prechádza legislatívou, platiť budeme viac. In: *TREND*. 23.03.2021. Dostupné [online]: <<https://www.trend.sk/financie/hegerove-hry-danou-nehnutelnosti-jeho-navrh-prechadza-legislativou-platit-budeme-viac>>. Navštívené [2021-05-18].
8. KULLOVÁ, Z.: Stovky eur navyše za veľký dom či byt? Daň z bývania môže byť o rok až trikrát vyššia. In: *TREND*. 24.02.2021. Dostupné [online]: < <https://www.trend.sk/financie/stovky-eur-navyse-velky-dom-byt-dan-byvania-moze-byt-rok-trikrat-vyssia> >.
9. Ministerstvo financií Slovenskej republiky: *MF SR bojuje proti dezinformáciám*. Tlačová správa. 15.03.2021 Dostupné [online]:< <https://www.mfsr.sk/sk/media/tlacove-spravy/mf-sr-bojuje-proti-dezinformaciam.html> >.
10. Ministerstvo financií Slovenskej republiky: *Plán obnovy. Cestovná mapa k lepšiemu Slovensku*. 2021, 806 s. Dostupné [online]: <https://www.planobnovy.sk/files/dokumenty/cely_plan_obnovy.pdf>.
11. MIRRLEES, S., BESLEY, T., BLUNDELL, R., BOND, S., CHOTE, R., GAMMIE, M., et al.: *Tax by design: The Mirrlees review*. Oxford: Oxford University Press. 2011, ISBN s. 368. Dostupné [online]: < <https://www.ifs.org.uk/publications/5353>>.
12. OECD, Korea Institute of Public Finance: *Fiscal Federalism 2016. Making Decentralisation Work*. 2016, ISBN 9789264085824, 152 s. Dostupné [online]: < https://www.oecd-ilibrary.org/governance/fiscal-federalism-2016_9789264254053-en>.
13. SOTOLÁŘ, J.: *Zákon o dani z nehnuteľností (komentár)*. Košice : SOTAC, s.r.o. Košice, 2004, 243 s., ISBN 80-968356-7-X.
14. TICHÝ, D.: Aktuálne zmeny v oblasti nepriamych daní : Majetkové dane by mali patriť medzi hlavné zdroje miestnych rozpočtov. In: *Verejná správa : Časopis vlády pre štátnu správu a samosprávu*. - Roč. 59, č. 13 (2004), s. 22-23.
15. TICHÝ, D.: Obtiažnosť spravodlivého zdaňovania. Úloha miestnych majetkových daní ako súčasť fiškálneho systému. In: *Verejná správa : Časopis vlády pre štátnu správu a samosprávu*. - Roč. 59, č. 11 (2004), s. 22-23.
16. Vláda Slovenskej republiky: *Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2021-2024*. 2021, 121 s. Dostupné [online]: < <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=494677>>.
17. Webové sídlo Dánskeho kráľovstva. Dostupné [online]: < https://skat.dk/SKAT.aspx?oid=2244321&fbclid=IwAR2_9hxVmUwV-O71IkMx17wYvGLoVbLyo7UPLR_aDlc77cIgruke0h1qiFk> .
18. Webové sídlo Poľskej investičnej a obchodnej agentúry. Dostupné [online]: <https://www.paih.gov.pl/polish_law/taxation/real_estate_tax>.

KONTAKT NA AUTORKU

martina.bianca.achimovicova@student.upjs.sk

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta
Kováčska 26
040 75 Košice
Slovenská republika

Virtuálne platidlá (Bitcoin, Ethereum a pod.) a ich zdaňovanie v SR a vo svete

Virtual currency (Bitcoin, Ethereum, etc.) and their taxation in the Slovak Republic and in the world

Bc. Sabína Gecíková

Abstrakt

V predmetnom príspevku sa venujeme problematike virtuálnych platidiel a ich zdaňovania v Slovenskej republike, ako aj vo svete. Cieľom, je stručne objasniť virtuálne platidlá vo všeobecnosti, a teda vysvetliť čo virtuálne platidlá vlastne sú a aké druhy existujú. Zároveň je naším cieľom priblížiť ich zdaňovanie na Slovensku - a to z hľadiska DPH, dani z príjmov a taktiež oboznámiť čitateľa so zdaňovaním virtuálnych platidiel vo viacerých nami vybraných krajinách sveta.

Kľúčové slová:

zdaňovanie, virtuálne platidlá, virtuálna mena

Abstract

In this article we deal with the issue of virtual currencies and their taxation in the Slovak Republic as well as in the world. The aim is to briefly clarify virtual currencies in general and thus to explain what virtual currencies are and what types exist. At the same time, we will try to assimilate the taxation in Slovakia in terms of VAT, income tax and also to acquaint the reader with the taxation of virtual currencies in several selected countries.

Key words:

taxation, virtual currency

1. ÚVOD

V dnešnej dobe svet napreduje nesmiernou rýchlosťou v každej oblasti ľudského života a hlavne v oblasti technológie ako i online sveta. Virtuálne platidlá nie sú toho výnimkou a aj napriek tomu, že kryptomeny existujú už viac ako 10 rokov, sú stále pomerne nová záležitosť. Do popredia a celkovo do povedomia ľudí sa dostali v značnej miere až minulý rok, čo však neznamená, že ľudia s virtuálnymi menami neobchodovali už od ich počiatku. S rastúcim záujmom o nich sa naskytlo mnoho výziev pre celú spoločnosť a hlavne štáty a ich právne

úpravy. Problematika kryptomien nie je zďaleka taká ľahká akoby si niekto predstavoval. Je to pomerne zložitá vec, ktorá si vyžaduje znalosti z mnohých oblastí, čo je aj jedným z dôvodov prečo mnoho krajín sveta ešte nemá kryptomeny právne regulované.

Oblasť, ktorá je v spojitosti s virtuálnymi menami asi najviac rozoberanou je zdaňovanie. Keďže ide o dianie vo virtuálnom svete a kryptomeny existujú bez toho, aby boli riadené nejakou centrálnou autoritou, mnoho ľudí si myslí, že práve preto nemajú v súvislosti s kryptomenou žiadne povinnosti voči štátu. Používatelia si tiež myslia, že pokiaľ je ich aktivita s kryptomenou anonymná zbavuje ich to akejkol'vek zodpovednosti, čo môže viesť k negatívnemu účinku na štátny rozpočet.¹

2. VIRTUÁLNE PLATIDLÁ VO VŠEOBECNOSTI

Pojem *virtuálne platidlá* má na Slovensku hneď niekoľko synonymických pojmov a medzi najpoužívanejšie z nich môžeme zaradiť: kryptomena, digitálna mena, virtuálna mena a virtuálne peniaze resp. kryptoaktíva. Samotný pojem *virtuálne platidlo* slovenský právny poriadok často nevyužíva a namiesto neho používa pojem virtuálna mena, ktorá je definovaná v Metodickom usmernení Ministerstva financií Slovenskej republiky č. MF/10386/2018-721 k postupu zdaňovania virtuálnych mien (ďalej len „metodické usmernenie Ministerstva financií SR“). Toto metodické usmernenie preberá definíciu virtuálnej meny zo Smernice Európskeho parlamentu a rady (EÚ) 2018/843 z 30. mája 2018, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2015/849 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu a smernice 2009/138/ES a 2013/36/EÚ. Smernica definuje virtuálna mena ako „digitálny nositeľ hodnoty, ktorý nie je vydaný ani garantovaný centrálnou bankou ani orgánom verejnej moci, ani nie je nevyhnutne naviazaný na zákonné platidlo, nemá právny status meny ani peňazí, ale je akceptovaný niektorými fyzickými alebo právnickými osobami ako platobný prostriedok a ktorý možno, prevádzať, uchovávať alebo s ním elektronicky obchodovať.“²

Napriek tomu, že sa hovorí o virtuálnej mene tak ju nemožno považovať ako menu v pravom slova zmysle, ktorá by mala všetky zákonné ako aj teoretické znaky meny ako takej. Keďže v súvislosti s menou platí zásada menovej suverenity, ktorou disponujú výlučne štáty a virtuálne platidlo je decentralizované tzn. nie je kontrolované jedným ústredným orgánom, a teda žiadna ústredná autorita nemôže ovplyvňovať menovú politiku.³ Aj samotná Národná banka Slovenska poukazuje na to, že virtuálne meny nespádajú pod legálnu definíciu národných

¹ BAGIOVÁ, Alexandra. Kryptomeny v kontexte novely Zákona o dani z príjmov. Financie, účtovníctvo, dane 2018 a ich právne aspekty so zameraním na súčasné problémy: Elektronicky recenzovaný zborník vedeckých prác. 2018. s.5. Dostupné na [online]: <https://bit.ly/2SPiAgP>.

² Metodické usmernenie Ministerstva financií Slovenskej republiky č. MF/10386/2018-721 k postupu zdaňovania virtuálnych mien

³ Danovecentrum.sk: Virtuálna mena v príkladoch- JÚ a PÚ: Monika Adamíková. 2020. Dostupné na [online]: <https://www.danovecentrum.sk/aktuality/virtualna-mena-v-prikladoch-ju-a-pu-top-tema-dc-8-2020.htm>

mien a preto nespádajú ani pod národné regulácie.⁴ Ide hlavne o skutočnosť, že virtuálne meny nie sú právne regulované a taktiež im chýba územné ukotvenie.

Pokiaľ hovoríme o virtuálnych platidlách, tak nehovoríme o papierových peniazoch ani o minciach, a teda nemôžeme hovoriť o ich hmatateľnej podobe. V dôsledku nehmatateľnej podoby virtuálnych platidiel ich vlastník nemôže reálne držať ako bežné peniaze, a preto pre ich držbu bola vytvorená peňaženka (wallet), ktorou rozumieme softvérový program, ukladajúci súkromný kľúč - private key a verejnú adresu prostredníctvom ktorých možno poslať a získať kryptomeny prostredníctvom blockchainu. Je zrejmé, že v peňaženke sa neukladajú samotné kryptomeny, nakoľko tieto naďalej zostávajú vo forme zápisu v blockchaine. V peňaženke sa v zásade ukladajú iba súkromný kľúč a verejná adresa, a teda v praxi ide v podstate akoby o správu hesiel.⁵ Z toho vyplýva, že osoba môže pomocou internetu poslať virtuálne platidlo inej osobe, kdekoľvek na svete pokiaľ má aj táto osoba zariadenú elektronickú peňaženku. Nejde len o samotný predaj virtuálnej meny za inú virtuálnu menu alebo jej kúpu, či výmenu za klasickú menu. V bežnom živote sa môžeme stretnúť aj s možnosťou platby virtuálnou menou v reštauráciách či rôznych obchodoch. Z toho vyplýva, že kryptomeny sa pomaly stávajú súčasťou života ľudí, rovnako ako FIAT meny aj keď zatiaľ nie až v takej miere.

Medzi zásadné rozdiely virtuálnej meny a klasickej meny (ako je napríklad euro, česká koruna, maďarský forint alebo americký dolár - klasické meny sa taktiež nazývajú FIAT meny) môžeme zaradiť decentralizovanosť kryptomien, deflačný charakter, medzinárodnosť, plná kontrola nad virtuálnou peňaženkou a jednotný prístup.

Decentralizovaný charakter - ako bolo spomenuté už vyššie virtuálne platidlá nemajú žiaden ústredný orgán, ktorý by ovplyvňoval ich menovú politiku. Vynechanie banky ako sprostredkovateľa finančnej transakcie znamená zrýchlenie a zlacnenie transakcie. Prevody kryptomien sú spoplatnené, avšak oproti poplatkom v banke je poplatok zanedbateľnej sumy, hlavne pokiaľ ide o medzinárodné prevody.⁶

Keďže pri kryptomenách nevystupuje žiaden sprostredkovateľ ako banka, transakcie realizujú priamo osoby medzi sebou prostredníctvom internetu.

Medzinárodný charakter - virtuálne platidlá sa dajú použiť v každej krajine sveta bez potreby ich zamieňania na menu danej krajiny ako to je pri FIAT menách. Samozrejme, existujú krajiny v ktorých sa kryptomenami nedá platiť a to z dôvodu, že sú v krajine zakázané. Krajiny

⁴ Národná banka Slovenska. Upozornenie NBS-Bitcoin. Dostupné na [online]: https://www.nbs.sk/sk/informacie-pre-media/tlacove-spravy/detail-spravy/_upozornenie-nbs-bitcoin.

⁵ Biznisklub.sk: Čo je to KRYPTOMENA a akú má právnu povahu?: Marek Štrba.2019. Dostupné na[online]: <https://podnikatelskecentrum.sk/co-je-to-kryptomena-a-aku-ma-pravnu-povahu/>

⁶ Pravnenoviny.sk: Bitcoin a Blockchain- výzva pre právne systémy: Lukáš Steiniger.2018. Dostupné na [online]: <https://www.pravnenoviny.sk/bitcoin-a-blockchain-vyzva-pre-pravne-systemy>

v ktorých sa nedá platiť/obchodovať s virtuálnymi menami sú napríklad: Bolívia, Ekvádor, Kolumbia. India taktiež zvažuje zakázanie kryptomien.⁷

Plná kontrola nad peňaženkou - k účtu v banke má prístup okrem vlastníka aj banka a k elektronickej peňaženke má prístup iba jej vlastník a nikto iný. Preto sa napríklad nemôže stať, že virtuálne platidlo bude v peňaženke „zmrazené“ ako na bežnom účte v banke.⁸

Virtuálne platidlá majú aj isté nevýhody v porovnaní s inými menami. Medzi asi najväčšiu nevýhodu patrí **volatilita meny = kolísavá hodnota virtuálnej meny**, ktorá sa môže rapídne meniť každý deň. Tzn. jeden deň môžete mať neskutočne vysoký zisk avšak na druhý zase veľký pokles. To značí, že virtuálne platidlá sú veľmi neisté, nikdy neviete kedy môžete prísť o všetko. Hlavne aktuálne dianie na kryptomenovom trhu je veľmi nepredvídateľné, keďže v posledných dňoch zaznamenávajú kryptomeny ako Bitcoin, Ethereum rapídne prepady na ich hodnote. Aktuálne k dňu 22.5.2021 prepadol Bitcoin o 11% pod hodnotu 37 000 dolárov⁹ čo ovplyvnilo aj cenu ostatných kryptomien ako je Ethereum, ktorý prepadol o 20% na hodnotu 2 200 dolárov.¹⁰¹¹

Za nevýhodu považujeme tiež to, že kryptomeny môžu byť v krajine zakázané a teda obchodovanie s nimi sa môže stať nelegálnym podľa právneho poriadku danej krajiny. Ich zákaz nie je ľahko dosiahnuteľný, avšak nie úplne nemožný. Tento krok však môže viesť k zvýšeniu nelegálnych činností s kryptomenami.

2.1 Druhy virtuálnych platidiel

V priebehu existencie virtuálnych platidiel dochádza k neustálemu rozvoju a vývoju nových druhov. Hlavne počas posledných rokov stúpol záujem o kryptomeny v dôsledku čoho začali rapídne pribúdať nové druhy.

Za prvé virtuálne platidlo vôbec sa považuje Bitcoin, ktorý bol vytvorený v roku 2009. Za autora bitcoinu sa považuje osoba, ktorá v reálnom živote neexistuje - Satoshi Nakamoto. Po vzniku bitcoinu sa začali vyvíjať ďalšie druhy kryptomien ako napríklad:

- XRP= ripple
- Ethereum
- Litecoin

⁷ Investopedia.com: Countries where bitcoin is legal and illegal: Parabeleen Bajpai. 2019. Dostupné na [online]: <https://www.investopedia.com/articles/forex/041515/countries-where-bitcoin-legal-illegal.asp>

⁸ Pravnenoviny.sk: Bitcoin a Blockchain- výzva pre právne systémy: Lukáš Steiniger.2018. Dostupné na [online]: <https://www.pravnenoviny.sk/bitcoin-a-blockchain-vyzva-pre-pravne-systemy>

⁹ V prepočte na eurá to je 30 515,46 €

¹⁰ V prepočte na eurá to je 1 814,43 €

¹¹ Coindesk.com: Bitcoin falls as China calls for crackdown on crypto mining, trading: Omkar Godbole, David Pan. 2021. Dostupné na [online]: <https://www.coindesk.com/bitcoin-slips-37k-china-vicecrackdown-mining>

- Tron
- Dogecoin
- Charizard Token
- a mnoho ďalších

2.2 Získavanie virtuálnych mien

Existuje viacero spôsobov ako získať kryptomeny. Medzi hlavné spôsoby môžeme zaradiť napríklad - ťažbu (spôsob ťažby spočíva v dešifrovaní a porovnávaní výsledkov v algoritme. Osoba, ktorá dokáže dešifrovať daný algoritmus získa hodnotu, ktorú týmto vytiaži a tá sa pripíše jemu), zisky z obchodovania s kryptomenou resp. investovanie do kryptomeny, nákup na burze a odmena za aktivitu.¹²

3. ZDAŇOVANIE VIRTUÁLNYCH PLATIDIEL V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

3.1 Daň z pridanej hodnoty pri virtuálnych menách

Slovensko ako členský štát Európskej únie podlieha harmonizovanej právnej úprave DPH v rámci Európskej únie. Vďaka tejto harmonizácii nedochádza k protichodným postojom jednotlivých členských štátov v oblasti DPH ako to je napríklad v oblasti dani z príjmov.¹³

Na základe smernice Rady (EÚ) č. 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dani z pridanej hodnoty je ustanovené, že dodávanie tovaru a poskytovanie služieb za protihodnotu na území členských štátov zdaniteľnou osobou podlieha DPH. Členské štáty však majú možnosť oslobodiť od DPH okrem iného transakcie týkajúce sa devíz, bankoviek a mincí používaných ako zákonné platidlo.¹⁴ V súvislosti s týmto nastáva otázka, či je možné uplatniť túto výnimku aj na kryptomeny, ktoré nie sú považované za zákonné platidlo.

Odpoveď na otázku, či možno oslobodiť kryptomeny od DPH zodpovedal Súdny dvor v prípade Skatteverket v. David Hedquist, C-264/14, EU:C:2015:718. Súdny dvor vo svojom rozhodnutí judikoval, že virtuálne platidlá možno porovnať s bežnými platidlami, a preto je podľa Smernice o DPH výmenná transakcia bežných mien za kryptomeny oslobodená od DPH, keďže ide o poskytovanie služieb za protihodnotu, ktoré spočívajú vo výmene rôznych

¹² Euroekonom.sk: Kryptomeny a virtuálne peniaze.2021. Dostupné na [online]: <https://www.euroekonom.sk/financie/kryptomeny-a-virtualne-peniaze/>

¹³ HANYCH, Michal - DRGOVÁ, Anna - GREMLICA, Michal. Zdanění Kryptoměn.2018.s.15

¹⁴ Pravenoviny.sk: Predaj bitcoinu oslobodený od DPH!: Martina Rievajová.2019. Dostupne na [online]: <https://www.pravenoviny.sk/predaj-bitcoinu-oslobodeny-od-dph>

peňažných prostriedkov.¹⁵ Aj napriek tomu, že rozsudok vyjasnil mnohé nezrovnalosti v oblasti kryptomien a DPH stále ostávajú mnohé aplikačné problémy, ktoré sú nejasné ako napríklad, či výmena virtuálneho platidla za iné virtuálne platidlo môže byť tiež oslobodená od DPH. Autori príspevku Zdanění kryptoměn sa prikláňajú k názoru, že by sa mal aplikovať aj na výmenu transakcií medzi kryptomenami navzájom v prípade, ak pôjde o finančnú službu a teda v prípade, ak nenapĺňajú iný účel ako účel platidla.

3.2 Daň z príjmov pri virtuálnych menách

Výnosy z virtuálnych platidiel sa považujú podľa slovenského právneho poriadku za istý druh zdaniteľného príjmu, čo presnejšie špecifikuje zákon č. 595/2003 Z. z o dani z príjmov, ktorý ustanovuje, že príjmy získané z predaja virtuálnej meny daňovníkom sú zaradené pod ostatné príjmy podľa § 8. Tieto príjmy sa stávajú predmetom dane a nie sú od dane z príjmu oslobodené. V nadväznosti na to zákon č. 595/2003 taktiež ustanovuje aj to čo môžeme považovať za predaj virtuálnej meny. Predajom virtuálnej meny sa rozumie jej výmena za majetok, výmena virtuálnej meny za inú virtuálnu menu, výmena virtuálnej meny za poskytnutie služby alebo odplatný prevod virtuálnej meny.¹⁶

Zdaňovanie virtuálnych mien nám bližšie špecifikuje aj metodické usmernenie Ministerstva financií SR. Ustanovuje kto zdaňuje a zároveň akým spôsobom. Kryptomeny ako platidlo využívajú právnické ale aj fyzické osoby, ktoré s nimi môžu obchodovať a práve preto sú povinné tieto príjmy zdaňovať. Príjmy z predaja virtuálnej meny je potrebné zahrnúť do daňového priznania za zdaňovacie obdobie, v ktorom bol ich predaj uskutočnený (tzn. ak sa kryptomena vyťaží ale nepredá sa tak sa nezdaňuje, zdaňuje sa až momentom predaja). Konkrétne sa tento príjem z predaja zahŕňa do daňového priznania. Pri daňovníkovi fyzickej osobe sa podáva v daňovom priznaní typu B.

Pri fyzických osobách, ktoré nemajú virtuálnu menu zahrnutú do obchodného majetku sa zdaňuje príjem z predaja virtuálnej meny rovnako ako iné príjmy a to sadzbou vo výške 19% alebo 25% v závislosti od výšky základu dane daňovníka. Sadzba dane závisí od skutočnosti či základ dane presiahol 176,8 násobok životného minima, alebo nie. V prípade že nepresiahol tak sa príjem bude zdaňovať sadzbou vo výške 19% a ak presiahol tak vo výške 25%. Tento príjem zároveň podlieha aj zdravotnému poisteniu vo výške 14%, ktoré sa zarátava prostredníctvom ročného zúčtovania zdravotného poistenia.¹⁷ Celková sadzba preto bude 33% na daniach a odvodoch.

¹⁵ Rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-264/14 Hedquist. Dostupné na [online]: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=5BFA15B1315718290BB454798CF45BBA?text=&docid=170305&pageIndex=0&doclang=SK&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=5498672>

¹⁶ § 2 písm. ai) Zákon č.595/2003Z.z o dani z príjmu.

¹⁷ Mojedane.sk: Zdaňovanie bitcoinov a iných kryptomien: Milan Polician.2018. Dostupné na [online]: https://www.mojedane.sk/kryptomeny_danove_priznanie/

Príjmy z predaja kryptomien je možné znížiť o preukázateľne vynaložené výdavky na ich dosiahnutie, ktoré predstavujú úhrn vstupných cien virtuálnych mien v tom zdaňovacom období, v ktorom dôjde k predaju. Z toho môžeme vyvodiť, že daňový základ tvorí rozdiel celkovej predajnej ceny kryptomeny a obstarávacej ceny, ak bola virtuálna mena nadobudnutá kúpou, alebo jej reálnej hodnoty, ak bola virtuálna mena nadobudnutá výmenou za inú virtuálnu menu. Rovnako to je aj pri ťažbe, pričom vstupnou cenou je cena, ktorú kryptomena nadobudla pri jej vyťažení.¹⁸ Pokiaľ sú však výdavky vyššie ako celkové dosiahnuté príjmy z predaja virtuálnej meny tak sa na rozdiel neprihliada.

Ako výdavky na dosiahnutie príjmu z predaja virtuálnej meny možno zahrnúť: ak bola kryptomena nadobudnutá ťažbou - skutočné výdavky preukázateľne vynaložené na jej vyťaženie (úhrada za energie spotrebované v súvislosti s vyťažením), ak bola nadobudnutá bezodplatne darovaním alebo dedením tak do výdavkov je možné zahrnúť skutočné výdavky preukázateľne vynaložené v súvislosti s nadobudnutím virtuálnej meny - notársky poplatok zaplatený pri darovaní alebo dedení.¹⁹

V prípade, kedy sa u daňovníka zisťuje základ dane podľa § 17 ods.1 zákona o dani z príjmov, je príjem z predaja virtuálnej meny zdaniteľným príjmom a primerane sa nan prihliada ako na príjem plynúci z finančného majetku podľa §25 ods.1 písm. e) bodu 3a zákona o účtovníctve, teda ako na cenné papiere určené na obchodovanie. Tento daňovník vychádza pri zisťovaní základu dane alebo daňovej strate z výsledku hospodárenia zisteného z účtovníctva alebo z rozdielu medzi príjmami a výdavkami. Takto zistený výsledok sa transformuje na základ dane, a to prostredníctvom § 17 a § 29 zákona o dani z príjmov.²⁰ Z toho vyplýva, že je povinný zdaňovať svoje príjmy z predaja virtuálnych mien rovnako ako fyzická osoba.

Moment kedy dochádza k zdaneniu kryptomien pre fyzické a právnické osoby je rovnaký a to je moment ich predaja. V súvislosti s odplátným prevodom ako aj pri ťažbe vzniká povinnosť prepočítať cenu virtuálneho platidla na eurá a to ku dňu uskutočnenia účtovného prípadu.²¹ Avšak, keďže ide o prípad samovyrubenia dane bude daňovník zdaňovať príjem získaný z predaja virtuálnej meny iba v prípade, že ho do daňového priznania zahrnie. Pokiaľ príjem nezahrnie, podrobuje sa riziku daňovej kontroly zo strany daňového úradu a taktiež jej spätného zdanenia.

So vznikom povinnosti platiť dane sa často spája snaha obísť túto povinnosť, preto si mnoho ľudí myslí, že darovaním virtuálnej meny sa môže vyhnúť plateniu dane. Opak je však

¹⁸ Fontech.startitup.sk: Nie je to len drž a predaj. Obchodovanie s kryptomenami v SR podlieha zdaňovaniu- koľko musíš odvádzať?: Oliver Sedláček.2021. Dostupné na [online]: <https://fontech.startitup.sk/zdanovanie-kryptomien-slovensko-prehľad/>

¹⁹ Finančnasprava.sk: *Príjmy z predaja virtuálnej meny u nepodnikateľa*. Dostupné na [online]: <https://podpora.financnasprava.sk/293880-Pr%C3%ADjmy-z-predaja-virtu%C3%A1lnej-meny-u-nepodnikate%C4%BEda>

²⁰ Metodické usmernenie Ministerstva financií Slovenskej republiky č. MF/10386/2018-721 k postupu zdaňovania virtuálnych mien

²¹ § 24 ods.10 zákona č.431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.

pravdou. Sice samotné darovanie sa zdaňovať nebude, avšak virtuálna mena sa bude zdaňovať hneď v okamihu predaja.

4. ZDAŇOVANIE VIRTUÁLNYCH PLATIDIEL VO SVETE

Zdaňovanie virtuálnych mien má na starosti každý štát osobitne v rámci svojej vnútroštátnej úpravy. Štáty v rôznych kútoch sveta považujú daň z kryptomien za iný druh dane. Niekde sa zdaňuje ako daň z príjmu (ako to je aj u nás), niekde ako daň z majetku, niekde virtuálne platidlá nezdaňujú vôbec alebo je obchodovanie s kryptomenami zakázané. Práve preto ak má krajina nejakú právnu úpravu zdaňovania virtuálnych mien tak sa môže líšiť od právnej úpravy zdaňovania inej krajiny. Sadzba dane tak sa vo svete pohybuje od 3% do 55% vzhľadom na krajinu.

Krajiny Európskej únie ako už bolo spomenuté v 2. kapitole majú kryptomeny oslobodené od DPH, čiže v žiadnom z členských štátov kryptomeny nebudú podliehať dani z pridanej hodnoty. To však neznamená, že nepodliehajú iným daniam.

Portugalsko - je jednou z krajín, ktoré kryptomeny nezdaňujú vôbec. Práve z tohto dôvodu môžeme považovať Portugalsko ako istý daňový raj pre obchodovanie s kryptomenami. Krajina dospela k záveru, že podľa portugalských zákonov nie je predaj virtuálnej meny, zdaniteľný.²² Podobný prístup má napríklad aj Malta.

Poľsko - platí sa nie len daň z kapitálových výnosov so sadzbou 19% ale taktiež aj daň zo solidarity vo výške 4% a to v prípade ak príjem z virtuálnej meny presiahol 1 milión PLN^{23, 24}

Nemecko - považuje virtuálne platidla za súkromné peniaze a zaobchádza s nimi ako s cudzou menou. Považuje obchodovanie s virtuálnou menou za istý súkromný predaj z čoho vyplýva, že zisky z predaja budú zdaniteľné a to vo výške 25%. Pričom ak sa predaj kryptomeny uskutoční najskôr po roku od jej získania, zisky z prípadného predaja už nebudú podliehať dani. Z toho vyplýva, že daň sa platí iba v prípade predaja pri krátkodobej držbe kryptomeny.²⁵

Francúzsko - zdaňuje kapitálové zisky z predaja kryptomeny sadzbou 30% už vrátane príspevkov na sociálne zabezpečenie. Zároveň sa zdaňuje len nadbytočná hodnota zisku tzn. predajná cena - nákupná cena - prípadné výdavky = cena, ktorá sa bude zdaňovať. Vo

²² 3commas.io: *Worldwide cryptocurrency regulation- complete guide* 2021. Dostupné na [online]: <https://3commas.io/blog/cryptocurrency-taxes-guide#portugal>

²³ V prepočte na eurá to je 223 738,67 €

²⁴ Fosterswiss.com: *This how cryptocurrency taxes are in the EU and around the world*. Dostupné na [online]: <https://www.fosterswiss.com/en/2021/03/31/asi-estan-los-impuestos-sobre-las-criptomonedas-en-la-ue-y-en-todo-el-mundo/>

²⁵ 3commas.io: *Worldwide cryptocurrency regulation- complete guide* 2021. Dostupné na [online]: <https://3commas.io/blog/cryptocurrency-taxes-guide#portugal>

Francúzsku existuje výnimka zo zdanenia a to v prípade, ak je zisk do výšky 305 eur. Ďalšia výnimka je zvýšená sadzba z 30% na 34% pokiaľ osoba presiahla príjem 250 000 eur. Pri výmene kryptomeny za kryptomenu je transakcia oslobodená od dane.²⁶

Švajčiarsko - úprava zdaňovania je na jednotlivých kantónoch. Sadzby sa pohybujú niekde medzi 22% až 44% v závislosti od kantónu. V priemere však môžeme povedať, že ide o sadzbu vo výške 34%. V prípade ak fyzická osoba kupuje, predáva alebo drží virtuálnu menu na osobné účely je od dane oslobodené, avšak ak pôjde o príjmy z ťažby, ktoré sa považujú za príjem zo samostatnej zárobkovej činnosti budú podliehať dani z príjmov²⁷. Prístup Švajčiarska ku kryptomenám je veľmi pozitívny, čo vyplýva aj zo skutočnosti, že vo švajčiarskom kantóne Zug (tiež známom ako Crypto Valley) je možné platiť dane už aj kryptomenami.

Južná Kórea - zatiaľ nemá žiadnu úpravu zdaňovania avšak od minulého roka sa pracuje na zabezpečení zdaňovania kryptomien. Má podliehať dani z príjmu a od roku 2022 budú príjmy z obchodovania, ktoré dosiahli minimálnu výšku 2,5 milióna wonov²⁸, zdaňované sadzbou 20%.²⁹

Japonsko - považuje kryptomenu za platobný prostriedok. Príjem sa zdaňuje ak zisky pochádzajú z virtuálnej meny a zároveň je možné spomenúť, že kryptomena je oslobodená od spotrebnej dane. Virtuálne meny teda podliehajú dani z príjmu a sadzba sa odvíja od hrubého príjmu, ktorá sa pohybuje vo výške 5%-45%. Napríklad pokiaľ je výška hrubého príjmu viac ako 6,95 milióna jenov³⁰ a zároveň nižšia ako 9 miliónov jenov³¹ tak sadzba je vo výške 23%, pokiaľ pôjde o hrubý príjem vo výške viac ako 40 miliónov³² tak sadzba bude až 45%. Navyše sa k sadzbe 5%-45% pripočítava daň pre obyvateľov vo výške 10% čo vo výsledku značí zdaňovanie so sadzbou 15%-55%.³³

Kanada - zisky z predaja alebo výmeny kryptomien sa zdaňujú sadzbou od 15%-33%. Výška sadzby závisí od zdaniteľného príjmu. Najnižšia sadzba 15% sa uplatňuje pri zdaniteľnom príjme 45 000 dolárov a najvyššia 33% pri 200 000 dolárov. Kryptomeny sa dajú využiť v Kanade aj na nákup tovarov a služieb online či v obchode a to v prípade ak sú

²⁶ 3commas.io: *Worldwide cryptocurrency regulation- complete guide* 2021. Dostupné na [online]: <https://3commas.io/blog/cryptocurrency-taxes-guide#portugal>

²⁷ Insights.deribit.com: *Cryptocurrency tax laws around the world*.2020. Dostupné na [online]: <https://insights.deribit.com/industry/cryptocurrency-tax-laws-around-the-world/>

²⁸ V prepočte na eurá to je 18 503,58 €

²⁹ Crypto.sk: *Južná Kórea facká kryptomeny daňovým zatažením*: J.Batosa.2021. Dostupné na [online]: <https://www.crypt.sk/articles/juzna-korea-facka-kryptomeny-danovym-zatazenim>

³⁰ V prepočte na eurá to je 52 302,83 €

³¹ V prepočte na eurá to je 67 730,28 €

³² V prepočte na eurá to je 301 023,48 €

³³ 3commas.io: *Worldwide cryptocurrency regulation- complete guide* 2021. Dostupné na [online]: <https://3commas.io/blog/cryptocurrency-taxes-guide#portugal>

obchodom akceptované. Tento nákup za tovary alebo služby sa berie ako barterový obchod, keďže nejde o menu.³⁴

Turecko - zdaňuje sa ak bol zisk z kryptomien vyšší ako 24 000 tureckých lír³⁵, tzn. ak sa dosiahne menší zisk tak sa nezdaňuje.³⁶

5. ZÁVER

Virtuálne platidlá, ktoré za posledný rok zaujali veľké množstvo ľudí sa postupne stávajú bežnou súčasťou života či už z pohľadu možnosti platiť kryptomenou v obchode, reštaurácií, alebo dokonca ako to je v prípade Švajčiarska aj možnosť platiť touto formou dane. A z pohľadu, že obchodovanie s kryptomenou je dostupné pre každého a dá sa na tom ľahko zbohatnúť, čo ľudí veľmi láka. Keďže svet virtuálnych platidiel veľmi rýchlo prirástol spoločnosti k srdcu a zároveň sa jedná o veľmi rýchlo vyvíjajúce sa prostredie veríme, že právnu úpravu kryptomien bude potrebné stále zlepšovať alebo v prípade niektorých krajín vôbec nejakú právnu úpravu v tejto oblasti mať.

Slovensko má právnu úpravu zdaňovania virtuálnych mien od roku 2018 kedy došlo k novelizácii Zákona o dani z príjmov. Podľa názoru spoločnosti je sadzba, ktorou sa zdaňuje príjem z predaja kryptomien veľmi vysoká, čoho dôsledkom môže byť zatajovanie príjmov z predaja virtuálnej meny alebo dokonca k zmene svojej rezidencie do krajín, ktoré majú priaznivejšiu úpravu zdaňovania respektíve kryptomeny nezdaňujú vôbec (ako napríklad Nemecko či Portugalsko). Na druhej strane pokiaľ si porovnáme zdaňovanie na Slovensku a v niektorých iných krajinách zistíme, že sadzby sa až tak diametrálne nelíšia alebo sú dokonca vyššie ako to je v prípade Japonska.

Pri spracovaní tohto príspevku sme zistili, že právna úprava zdaňovania je vo svete rôzna. Väčšina krajín zdaňuje príjem z virtuálnej meny ako daň z príjmu tak ako to je aj na Slovensku. Čo sa týka sadzieb tak tie sa vo svete pohybuju od 3 do 55% čím môžeme našu sadzbu zaradiť niekde do zlatého streda.

POUŽITÁ LITERATÚRA

1. BAGIOVÁ, Alexandra. *Kryptomeny v kontexte novely Zákona o dani z príjmov. Financie, účtovníctvo, dane 2018 a ich a ich právne aspekty so zameraním na súčasné problémy*: Elektronicky recenzovaný zborník vedeckých prác. 2018, 76 s. ISBN: 978-80-225-4585-3. Dostupné na [online]: <https://bit.ly/2SPiAgP>

³⁴ 3commas.io: *Worldwide cryptocurrency regulation- complete guide* 2021. Dostupné na [online]: <https://3commas.io/blog/cryptocurrency-taxes-guide#portugal>

³⁵ V prepočte na eurá to je 2 353,66 €

³⁶ 3commas.io: *Worldwide cryptocurrency regulation- complete guide* 2021. Dostupné na [online]: <https://3commas.io/blog/cryptocurrency-taxes-guide#portugal>

2. Biznisklub.sk: *Čo je to KRYPTOMENA a akú má právnu povahu?*: Marek Štrba.2019. [cit.27.5.2021].Dostupné na [online]: <https://podnikatelskecentrum.sk/co-je-to-kryptomena-a-aku-ma-pravnu-povahu/>.
3. Coindesk.com: *Bitcoin falls as China calls for crackdown on crypto mining, trading*:Omkar Godbole, David Pan.2021. [cit.27.5.2021]. Dostupné na [online]: <https://www.coindesk.com/bitcoin-slips-37k-china-vicecrackdown-mining>
4. Crypto.sk: *Južná Kórea facká kryptomeny daňovým zaťažením*: J.Batosa.2021. [cit.27.5.2021].Dostupné na [online]: <https://www.crypt.sk/articles/juzna-korea-facka-kryptomeny-danovym-zatazenim>
5. Danovecentrum.sk: *Virtuálna mena v príkladoch- JÚ a PÚ*: Monika Adamíková. 2020.[cit.27.5.2021].Dostupné na [online]: <https://www.danovecentrum.sk/aktuality/virtualna-mena-v-prikladoch-ju-a-pu-top-tema-dc-8-2020.htm>
6. Euroekonom.sk: *Kryptomeny a virtuálne peniaze*.2021. [cit.27.5.2021]. Dostupné na [online]: <https://www.euroekonom.sk/financie/kryptomeny-a-virtualne-peniaze/>.
7. Financnasprava.sk: *Prijmy z predaja virtuálnej meny u nepodnikateľa*. [cit.27.5.2021].Dostupné na [online]: <https://podpora.financnasprava.sk/293880-Pr%C3%ADjmy-z-predaja-virtu%C3%A1lnej-meny-u-nepodnikate%C4%BEda>
8. Fontech.startitup.sk: *Nie je to len drž a predaj.Obchodovanie s kryptomenami v SR podlieha zdaňovaniu- koľko musíš odvádzať ?*: Oliver Sedláček.2021. [cit.27.5.2021]. Dostupné na [online]: <https://fontech.startitup.sk/zdanovanie-kryptomien-slovensko-prehľad/>
9. Fosterswiss.com: *This how cryptocurrency taxes are in the EU and around the world*. [cit.27.5.2021].Dostupné na [online]: <https://www.fosterswiss.com/en/2021/03/31/asi-estan-los-impuestos-sobre-las-criptomonedas-en-la-ue-y-en-todo-el-mundo/>
10. HANYCH, Michal- DRGOVÁ, Anna- GREMLICA, Michal. *Zdanění Kryptoměn*.2018. 23 s. ISBN 978-80-87934-07-4. Dostupné na [online]: <https://bit.ly/2ykqFmg>
11. Insights.deribit.com:*Cryptocurrency tax laws around the world*.2020. [cit.27.5.2021]. Dostupné na [online]:<https://insights.deribit.com/industry/cryptocurrency-tax-laws-around-the-world/>
12. Investopedia.com: *Countries where bitcoin is legal and illegal*: Parabeleen Bajpai. 2019. [cit.27.5.2021]. Dostupné na [online]: <https://www.investopedia.com/articles/forex/041515/countries-where-bitcoin-legal-illegal.asp>
13. Metodické usmernenie Ministerstva financií Slovenskej republiky č. MF/10386/2018-721 k postupu zdaňovania virtuálnych mien
14. Mojedane.sk:*Zdaňovanie bitcoinov a iných kryptomien*:Milan Polician.2018. [cit.27.5.2021].Dostupné na [online]: https://www.mojedane.sk/kryptomeny_danove_priznanie/
15. Národná banka Slovenska. *Upozornenie NBS-Bitcoin*. [cit.27.5.2021]. Dostupné na [online]:<https://www.nbs.sk/sk/informacie-pre-media/tlacove-spravy/detail-spravy/upozornenie-nbs-bitcoin>

16. Pravnenoviny.sk: *Bitcoin a Blockchain- výzva pre právne systémy*: Lukáš Steiniger.2018.[cit.27.5.2021]. Dostupné na [online]: <https://www.pravnenoviny.sk/bitcoin-a-blockchain-vyzva-pre-pravne-systemy>
17. Pravnenoviny.sk: Predaj bitcoinu oslobodený od DPH!: Martina Rievajová.2019. [cit.27.5.2021]. Dostupne na [online]: <https://www.pravnenoviny.sk/predaj-bitcoinu-oslobodeny-od-dph>
18. Pravnenoviny.sk: *Vyvraciamy mýtus o (ne)zdaňovaní darovanej kryptomeny*: Monika Kalabová, Lukáš Steiniger. 2020.[cit.27.5.2021]. Dostupné na [online]: <https://www.pravnenoviny.sk/vyvraciamy-mytus-o-ne-zdanovani-darovanej-kryptomeny>
19. Rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-264/14 Hedquist. Dostupné na [online]: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=5BFA15B1315718290B454798CF45BBA?text=&docid=170305&pageIndex=0&doclang=SK&mode=1st&dir=&occ=first&part=1&cid=5498672>
20. Zákon č.595/2003 Z.z o dani z príjmu
21. Zákon č.431/2002 Z.z o účtovníctve
22. 3commas.io: *Worldwide cryptocurrency regulation- complete guide*. 2021. [cit.27.5.2021]. Dostupné na [online]: <https://3commas.io/blog/cryptocurrency-taxes-guide#portugal>

KONTAKT NA AUTORKU

sabina.gecikova@student.upjs.sk

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta

Kováčska 26

040 75 Košice

Slovenská republika

Virtuálne platidlá (Bitcoin, Ethereum a pod.) a ich zdaňovanie v SR a vo svete

Virtual currencies (Bitcoin, Ethereum etc.) and their taxation in SR and in the world

Mgr. Lenka Pirohaničová

Abstrakt

Hlavným cieľom tohto článku bolo oboznámenie sa s právnou úpravou zdaňovania virtuálnych platidiel na Slovensku, ako aj v ďalších štátoch. V prvej časti sme sa venovali virtuálnym platidlám a ich pojmovému vymedzeniu. V ďalšej časti sme analyzovali právnú úpravu týkajúcu sa dane z príjmov vo vzťahu k virtuálnym platidlám na Slovensku a v okolitých štátoch. Nakoniec sme na rozhodnutí Súdneho dvora EÚ demonštrovali vzťah dane z pridanej hodnoty a virtuálnych platidiel.

Kľúčové slová:

virtuálne platidlá, daň z príjmu, daň z pridanej hodnoty

Abstract

The main object of this article was to acquaint with the legislation about taxation of virtual currencies in Slovakia and other countries. In the first part we were addressing the virtual currencies and their definition. In the next part we were analysing the legislation about income tax in relation to virtual currencies in Slovakia and in neighbouring countries. Finally, we were demonstrated through case-law of the Court of Justice of the European Union the relation between value added tax and virtual currencies.

Key words:

virtual currencies, income tax, value added tax

1. ÚVOD

Peniaze od svojho vzniku prešli určitým procesom evolúcie, no ani zďaleka nemožno povedať, že sa tento proces skončil. Vo svojich počiatkoch mali podobu určitých predmetov vyrobených z materiálov, ktoré mali určitú trhovú hodnotu (napr. zlaté mince). Neskôr boli nahradené papierovými bankovkami, ktoré boli kryté zlatom. Bolo ich tak možné kedykoľvek vymeniť za zlato. V súčasných moderných ekonomikách, vrátane tej našej, platby

uskutočňujeme peniazmi, ktoré boli vyhlásené za zákonné platidlo, sú vydávané centrálnou bankou, pričom však nie sú ničím kryté. Samy o sebe nemajú síce žiadnu hodnotu, no sú všeobecne akceptované ako platidlo, pretože existuje dôvera v centrálnu inštitúciu, ktorá ručí za zachovanie ich hodnoty.

Dnešná doba vyznačujúca sa vývojom stále nových technológií a dennodenným využívaním internetu neobchádza ani oblasť peňazí. V posledných rokoch zaznamenali veľkú popularitu virtuálne platidlá (nazývané tiež kryptomeny alebo aj kryptoaktíva). Tento narastajúci záujem o virtuálne platidlá neostal bez povšimnutia národných bánk jednotlivých štátov, ale ani takých inštitúcií, akými sú Európsky orgán pre bankovníctvo, Európsky orgán pre cenné papiere a trhy, či Európska centrálna banka.

Aj napriek prítlačlivým investičným možnostiam nesmieme opomenúť možné riziká, ktoré kryptomeny so sebou prinášajú (pranie špinavých peňazí, financovanie nelegálnych aktivít a pod.). V rámci tohto príspevku však upriamime pozornosť na rozvoj daňovej legislatívy týkajúcej sa virtuálnych platidiel na Slovensku, ako aj v ďalších krajinách.

2. VIRTUÁLNE PLATIDLÁ

Virtuálne platidlá možno vo všeobecnosti rozdeliť na Bitcoin a alternatívne platidlá (altcoiny). Medzi altcoiny sa tak radia všetky virtuálne platidlá okrem Bitcoinu, ktorých je v súčasnosti niekoľko tisíc, pričom ich počet sa neustále zvyšuje. Najpopulárnejším altcoinom je momentálne Ethereum, ktorého hodnota v poslednom období výrazne stúpla.¹

Virtuálne platidlá sú decentralizovanými digitálnymi platidlami čo znamená, že fungujú bez akéhokoľvek riadiaceho bodu, akým je pri zákonných platidlách centrálna banka. Ústredná inštitúcia je v ich prípade nahradená rámcom interných protokolov, ktorými sa riadi prevádzka systému a ktoré umožňujú overenie transakcií samotnými účastníkmi systému. Na rozdiel od zákonných mien (tzv. fiat mien) tak kryptomeny nepredstavujú pre nikoho zodpovednosť.²

2.1 Stav de lege lata

V literatúre sa môžeme stretnúť s rôznymi označeniami ako napr. virtuálne platidlá, virtuálna mena, či kryptomena. S účinnosťou od 01.10.2018 bol do nášho právneho poriadku zavedený pojem „virtuálna mena“, avšak bez toho, aby bol legálne definovaný. Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov (ďalej aj ako „Zákon o dani z príjmov“) hovorí len o predaji

¹ Ďalšími altcoinmi, s ktorými sa dá obchodovať, sú napr. Tether, Ripple, Litecoin, Cardano, Polkadot, Enjin, Bitcoin Cash, Stellar, Chainlink či Dogecoin. Bližšie pozri napr. [Kurzy Kryptomien - Aktuálne Kryptomeny Kurzy a Grafy \[2021\] \(kriptomat.io\)](#)

² INTERNATIONAL MONETARY FUND. *Virtual Currencies and Beyond: Initial Considerations*. SDN/16/03. 2016. s. 17

virtuálnej meny, pričom bližšie objasnenie tohto pojmu nájdeme v Metodickom usmernení Ministerstva financií Slovenskej republiky č. MF/10386/2018-721 k postupu zdaňovania virtuálnych mien (ďalej aj ako „Metodické usmernenie“), podľa ktorého sa virtuálnou menou rozumie *„digitálny nositeľ hodnoty, ktorý nie je vydaný ani garantovaný centrálnou bankou ani orgánom verejnej moci, ani nie je nevyhnutne naviazaný na zákonné platidlo, nemá právny status meny alebo peňazí, ale je akceptovaný niektorými fyzickými alebo právnickými osobami ako platobný prostriedok a ktorý možno, prevádzať, uchovávať alebo s ním elektronicky obchodovať“*³.

Pojem, ktorý zvolil náš zákonodarca nie je veľmi vhodný. Ide o doslovný preklad anglického označenia „virtual currency“, ktorý však môže evokovať dojem, že virtuálne platidlá spĺňajú všetky atribúty meny. Mena predstavuje špecifický systém peňazí ustanovený v určitom štáte a systematicky regulovaný právnym poriadkom tohto štátu.⁴ Podľa zásady menovej suverenity (*lex monetae*), ktorá platí v menovom práve, disponujú menovou suverenitou výlučne štáty, pričom ju môžu preniesť na nadnárodnú organizáciu.⁵ Aj podľa Medzinárodného menového fondu virtuálne platidlá nemožno z právneho hľadiska považovať za meny, ba ani za peniaze, keďže nenapĺňajú ekonomické kritéria pre peniaze, ktorými sú prostriedok na zachovanie hodnoty, prenosné médium a zúčtovacia jednotka.⁶ Virtuálne platidlá nemajú dokonca ani povahu finančného nástroja, keďže ustanovenie § 5 zákona č. 556/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách, obsahuje taxatívny výpočet finančných nástrojov, ktorý neumožňuje virtuálne platidlá subsumovať pod žiadny z existujúcich finančných nástrojov, a to ani pri použití extenzívneho výkladu.

Vzhľadom na neustály vývoj v oblasti virtuálnych platidiel sa popri často používanom pojme „kryptomena“ začal používať aj širší pojem „kryptoaktívum“. Podľa oficiálneho návrhu Nariadenia o trhoch s kryptoaktívami (MiCA)⁷ sa pod pojmom kryptoaktíva rozumie *„digitálne znázornenie hodnoty alebo práv, ktoré je možné prevádzať a ukladať elektronicky pomocou technológie distribuovaných záznamov DLT (ďalej len „DLT“) alebo podobnej technológie“*. V MiCA je technológia DLT definovaná ako *„technológia, ktorá podporuje distribuovaný záznam šifrovaných údajov“*. V angličtine je táto technológia označovaná výrazom Distributed Ledger Technology, pričom zrejme jej najznámejším typom je blockchain.⁸

³ 1. bod Metodického usmernenia Ministerstva financií Slovenskej republiky č. MF/10386/2018-721 k postupu zdaňovania virtuálnych mien

⁴ BABČÁK, V. *Finančné právo na Slovensku*. Bratislava: EPOS, 2017. s. 454.

⁵ HRABČÁK, L. a kol. *Blockchain technológia ako činiteľ (faktor) ovplyvňujúci súčasnú podobu práva*. Košice: ŠafárikPress, 2021. s. 38

⁶ INTERNATIONAL MONETARY FUND. *Virtual Currencies and Beyond: Initial Considerations*. SDN/16/03. 2016. s. 17

⁷ Návrh Nariadenia o trhoch s kryptoaktívami (MiCA) bol zverejnený Európskou komisiou dňa 24.09.2020

⁸ MICHÁLIK, L., LIŠČÁKOVÁ, J. *Nová európska legislatíva pre kryptoaktíva*. Dostupné na internete: [Nová európska legislatíva pre kryptoaktíva — HKV Law Firm](#)

Kryptoaktíva možno rozdeliť do troch základných skupín:

1. **platobné tokeny** (payment tokens), ktoré primárne slúžia na uskutočňovanie platieb (do tejto skupiny sa radia aj virtuálne platidlá),
2. **úžitkové tokeny** (utility tokens) určené na poskytovanie digitálneho prístupu k tovaru alebo službe a dostupné v rámci DLT, pričom ho akceptuje len emitent daného tokenu,
3. **investičné tokeny** (investment tokens), ku ktorým sa viažu konkrétne práva, napr. právo na výplatu dividendy, či inej formy príjmu.⁹

V rámci MiCA sú však explicitne definované len úžitkové tokeny.

3. ZDAŇOVANIE VIRTUÁLNYCH PLATIDIEL NA SLOVENSKU A V ĎALŠÍCH VYBRANÝCH ŠTÁTOCH

3.1 Virtuálne platidlá a daň z príjmov na Slovensku

Predmetom dane z príjmov je príjem (výnos) z činnosti daňovníka a z nakladania s majetkom daňovníka. Predmetom dane daňovníka, ktorý nie je založený alebo zriadený za účelom podnikania, sú príjmy z činností, z ktorých dosahuje zisk, resp. činností, z ktorých sa dá zisk dosiahnuť. Zdaneniu podlieha iba zdaniteľný príjem, ktorý je predmetom dane a nie je od nej oslobodený podľa Zákona o dani z príjmov alebo medzinárodnej zmluvy.¹⁰

Ako už bolo spomenuté vyššie, náš právny poriadok obsahuje s účinnosťou od 01.10.2018 pojem virtuálna mena.¹¹ Podľa Zákona o dani z príjmov je predmetom dane len príjem plynúci z predaja virtuálnej meny. Podľa § 2 písm. ai) Zákona o dani z príjmov sa za predaj virtuálnej meny považuje akákoľvek výmena virtuálnej meny za majetok alebo výmena virtuálnej meny za poskytnutie služby alebo jej odpliatny prevod, ako aj výmena za inú virtuálnu menu.

Legislatívnej úprave sa tak vyhla napr. aj alternatívna forma financovania označovaná ako „Initial Coin Offerings“ (ďalej aj „ICOs“). Ide o inovatívny a výrazne sa rozmáhajúci spôsob zhromažďovania finančných prostriedkov od verejnosti za účelom financovania projektov konkrétnych osôb. Táto forma financovania spočíva vo vytvorení elektronických mincí, resp. tokenov, a ich následnej ponuke a predaji verejnosti výmenou za zákonné meny alebo častejšie za iné virtuálne meny.¹²

⁹ NBS, Návrh právnych predpisov EÚ v oblasti regulácie kryptoaktív. s. 3 – 4. Dostupné na internete: [Navrh_pravných_predpisov_EU_v_oblasti_regulácie_kryptoaktív.pdf](https://www.nbs.sk/Portals/0/Navrh_pravných_predpisov_EU_v_oblasti_regulácie_kryptoaktív.pdf) (nbs.sk)

¹⁰ Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov

¹¹ Nakoľko náš právny poriadok používa pojem virtuálna mena, odhliadnuc od nepresnosti tohto pomenovania budeme v ďalšom texte týkajúcom sa právnej úpravy na Slovensku aj my pracovať s pojmom virtuálna mena.

¹² NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA. *Kryptoaktíva a Initial Coin Offerings (ICOs)*. Dostupné na internete: [Kryptoaktíva a initial coin offerings \(ICOs\) - www.nbs.sk](https://www.nbs.sk/Kryptoaktíva_a_initial_coin_offerings_ICOs)

Spôsoby zdaňovania príjmu z predaja virtuálnej meny sa líšia v závislosti od osoby daňovníka. Ak je daňovníkom nepodnikateľ s neobmedzenou daňovou povinnosťou, považuje sa príjem z predaja virtuálnej meny v súlade s § 8 písm. t) Zákona o dani z príjmov za ostatný príjem. Príjem z predaja virtuálnej meny nadobudnutej ťažbou sa zahrnie do základu dane až v tom zdaňovacom období, kedy bol tento predaj zrealizovaný. Dosiahnuté zdaniteľné príjmy si môže daňovník znížiť o preukázateľne vynaložené výdavky na dosiahnutie príjmov, ktorými sú v súlade s § 19 ods. 2 písm. v) Zákona o dani z príjmov výdavky (náklady) vo výške úhrnu vstupných cien virtuálnych mien do výšky úhrnu príjmu z predaja virtuálnych mien. Za vstupnú cenu virtuálnej meny sa považuje obstarávacia cena, ak bola virtuálna mena nadobudnutá kúpou, alebo reálna hodnota, ak ide o virtuálnu menu, ktorá bola nadobudnutá výmenou za inú virtuálnu menu. V prípade, že vynaložené výdavky v úhrne prevyšujú príjem dosiahnutý z predaja virtuálnej meny, na vzniknutý rozdiel sa neprihliada. Nemožno teda dosiahnuť daňovú stratu. Toto opatrenie na zabránenie daňovým stratám možno považovať za reakciu na skutočnosť, že digitálna mena v širšom zmysle všeobecne nepodlieha štátnemu dohľadu.¹³

Ak je daňovníkom podnikateľ, ktorý zisťuje základ dane alebo daňovej straty v súlade s § 17 ods. 1 Zákona o dani z príjmov (t. j. pri zisťovaní základu dane alebo daňovej straty vychádza napr. z jednoduchého, podvojného účtovníctva alebo daňovej evidencie), je podľa Metodického usmernenia príjem dosiahnutý z predaja virtuálnej meny zdaniteľným príjmom, na ktorý možno nahliadať primerane ako na príjem plynúci z finančného majetku. Pri ocenení nadobudnutej virtuálnej meny sa postupuje v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve.¹⁴

Príjmy z ťažby virtuálnej meny taktiež podliehajú zdaneniu. Tieto príjmy sú zahrnuté do základu dane v tom daňovom období, kedy je vyťažená virtuálna mena predaná.¹⁵

3.2 Virtuálne platidlá a daň z príjmov v Česku

Právny poriadok Českej republiky rovnako ako ten slovenský komplexne nereguluje virtuálne meny, resp. virtuálne platidlá. Podľa stanoviska Českej národnej banky nie je potrebné virtuálne platidlá prísne regulovať, pretože by to znamenalo tiež prijať za to zodpovednosť a dodať tomu určitú mieru garancie.¹⁶

Český zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů (ďalej aj ako „Český zákon o dani z příjmov“) v porovnaní s našim Zákonom o dani z príjmov nezavádza pojem virtuálna mena.

¹³ ŠTRKOLEC, M., HRABČÁK, L. Digital Currency in Broader Sense, Status, Regulation and Development Trends. In *Financial Law Review*. No. 21(1). 2021. s. 70.

¹⁴ Bližšie k oceneniu virtuálnej meny pozri 4. bod Metodického usmernenia Ministerstva financií Slovenskej republiky č. MF/10386/2018-721 k postupu zdaňovania virtuálnych mien

¹⁵ HRABČÁK, L. „Virtuálna mena“ a právo. In SANGRETOVÁ, M. *Vplyv moderných technológií na právo: recenzovaný zborník príspevkov z vedeckej konferencie*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2019. s. 99-110

¹⁶ HAMPL, M. *Kryptoměny? Nepomáhat a nechránit*. Dostupné na internete: [Kryptoměny? Nepomáhat a nechránit - Česká národní banka \(cnb.cz\)](https://www.cnb.cz/kryptomeny/)

Avšak zákon č. 235/2004 Sb. o dani z přidané hodnoty pracuje s pojmom virtuálne aktívum, konkrétne v ustanoveniach upravujúcich zabezpečenie daňovej povinnosti pri dodaní tovaru alebo poskytnutí služieb, za ktoré zákazník platí celkom alebo sčasti virtuálnym aktívom.

Virtuálne platidlá sú z pohľadu českých finančných orgánov považované za nehmotnú, hnutelnú a zastupiteľnú vec. Predmetom dane sú v súlade s § 3 ods. 2 Českého zákona o dani z príjmov príjmy peňažné, príjmy nepeňažné, ale aj príjmy dosiahnuté výmenou. Predmetom dane tak bude výmena virtuálnych platidiel za štátnu menu, ale aj výmena virtuálnych platidiel jedného druhu za virtuálne platidlá iného druhu (napr. výmena bitcoinov za ethereum).

Predmetom dane je tiež nákup tovaru za virtuálne platidlá, pričom v súlade s § 3 ods. 2 Českého zákona o dani z príjmov pôjde o nepeňažný príjem. Pri zdaňovaní takéhoto príjmu sa musí najprv zistiť hodnota nakúpeného tovaru a tá bude následne zdanená.

Ďalší postup zdaňovania závisí na tom, či ide o jednorazový alebo pravidelný príjem a či sú virtuálne platidlá súčasťou obchodného majetku daňovníka podnikateľa alebo ide o fyzickú osobu nepodnikateľa. Ak je daňovníkom fyzická osoba, ktorá nie je podnikateľom a vykazuje príjmy z obchodovania s virtuálnymi platidlami, zahrnie tieto príjmy do základu dane ako ostatné príjmy. V prípade, že pôjde o jednorazovú činnosť, možno využiť oslobodenie takýchto príjmov od dane do výšky 30 000 Kč za rok. Avšak ako uvádza aj M. Mareš vo svojom článku, transakcie s virtuálnymi platidlami nemožno považovať za nepravidelnú činnosť. Často sa totiž uskutočňujú ako sústavná činnosť, teda činnosť pravidelná.¹⁷ Pokiaľ ide o daňovníka, ktorý uskutočňuje transakcie s virtuálnymi platidlami v rámci svojho obchodného majetku, pôjde o príjmy zo samostatnej zárobkovej činnosti.

Čo sa týka uplatňovania daňových výdavkov vynaložených na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie zdaniteľného príjmu z transakcií s virtuálnymi platidlami, v rámci nich si možno uplatniť buď nákupnú cenu virtuálnych platidiel tak, ako bol nákup virtuálnych platidiel realizovaný (metóda FIFO – First in First out) alebo vážený aritmetický priemer hodnoty, za ktorú daňovník tieto virtuálne platidlá nakúpil.

Nemožno tiež opomenúť postoj českých finančných orgánov k zvýšeniu majetku daňovníka ťažbou virtuálnych platidiel. V tejto súvislosti zastávajú názor, že na účely dane z príjmov by sa malo postupovať obdobne ako pri obstarávaní vecí vlastnou činnosťou. Z uvedeného dôvodu sa takto nadobudnutý majetok nebude považovať za zdaniteľný príjem.

¹⁷ MAREŠ, M. *Kryptoměny z účetního a daňového hlediska*. Dostupné na internete: [Kryptoměny z účetního a daňového hlediska | epravo.cz](https://www.epravo.cz/kryptomeny-z-ucetniho-a-danoveho-hlediska/)

3.3 Virtuálne platidlá a daň z príjmov v Maďarsku

V maďarskej legislatíve taktiež nenájdeme konkrétnu definíciu virtuálnych platidiel. Všetok zisk nadobudnutý z obchodovania s virtuálnymi platidlami sa tak radí medzi ostatné príjmy. Rovnako tak aj zisk z ťažby virtuálnych platidiel podlieha v Maďarsku dani z príjmov.

Pri zdaňovaní je potrebné brať ohľad na to, či ide o príjem ad hoc alebo ide o pravidelné obchodovanie v rámci obchodného majetku daňovníka. Transakcie vykonávané ad hoc môžu byť od dane oslobodené, no ak pôjde o činnosť podobnú podnikaniu, pôjde v každom prípade o zdaniteľný príjem.

V Maďarskej republike platia odlišné pravidlá pre príjmy z ťažby virtuálnych platidiel a odlišné pre príjmy z obchodovania s virtuálnymi platidlami.¹⁸ Ak fyzická osoba prevádzkuje počítačové zariadenie, za pomoci ktorého nadobúda ťažbou virtuálne platidlá, môže si od príjmov z takto vyťažených virtuálnych platidiel odpočítať náklady na ne vynaložené, spravidla pôjde o náklady na elektrinu. Zisk, ktorý ostal po odpočítaní vynaložených nákladov sa započítava do základu dane. Ak sa však jedná o predaj virtuálnych platidiel obstaraných za účelom dosiahnutia výnosu ich predajom, daňová povinnosť vzniká momentom výmeny virtuálneho platidla za zákonnú menu. V takom prípade je základom dane 87% z nadobudnutého zisku.¹⁹

3.4 Virtuálne platidlá a daň z príjmov v Poľsku

Do poľskej legislatívy boli s účinnosťou od 1.1.2019 zavedené zmeny týkajúce sa dane z príjmov v súvislosti s transakciami s virtuálnymi platidlami.

V súlade s čl. 7b ods. 1 bodom 6 písm. f) poľského zákona o dani z príjmov právnických osôb príjmy z výmeny virtuálnych platidiel za zákonné platidlo, tovar, služby alebo majetkové práva iné ako virtuálna mena alebo z iných platieb virtuálnou menou, sa považujú za príjmy z kapitálového majetku. V prípade daňovníkov, ktorých činnosť spočíva vo výmene alebo finančnom sprostredkovaní virtuálnych platidiel, sa však príjmy podľa predchádzajúcej vety budú radieť medzi ostatné príjmy. Podľa čl. 17 ods. 1 bodu 11 poľského zákona o dani z príjmov fyzických osôb sa príjmy z prevodu virtuálnych platidiel za protihodnotu považujú za príjmy z kapitálového majetku. Pokiaľ však ide o výnos z výmeny virtuálnych platidiel za iné virtuálne platidlá, ten sa nepovažuje za príjem podliehajúci dani z príjmov.

Náklady vynaložené na obstaranie virtuálnych platidiel a náklady spojené s ich prevodom možno odpočítať v tom daňovom období, v ktorom tieto výdavky vznikli. Rovnako tak ako pri

¹⁸ TAKÓ, D. *15% flat tax on cryptocurrency incomes in Hungary*. Dostupné na internete: [15% flat tax on cryptocurrency incomes in Hungary - ABT Treuhand](#)

¹⁹ Tamtiež.

príjmov z výmeny virtuálnych platidiel za iné virtuálne platidlá, ani v prípade výdavkov, ktoré pri tejto výmene vznikli, nepôjde o odpočítateľné náklady.²⁰

V Poľsku tiež existuje daň z občianskoprávných úkonov, ktorej sadzba je vo výške 1%. Podľa poľských daňových úradov predstavovali príjmy z predaja virtuálnych platidiel príjmy z vlastníckych práv, a preto podliehali tejto dani. Tento druh dane je splatný po každom uskutočnenom úkone, ktorý podlieha tejto dani. Keďže daňovníci uskutočňovali nákup a predaj virtuálnych platidiel aj niekoľkokrát denne, museli tak aj platiť daň niekoľkokrát z celej trhovej hodnoty získaných virtuálnych platidiel. Poľské ministerstvo financií v dôsledku toho nariadilo dočasne pozastaviť výber tejto dane od daňovníkov, ktorí nakupujú alebo vymieňajú virtuálne platidlá, a to v období od 13.06.2018 do 30.06.2019. Napokon bol tento problém vyriešený novelizáciou príslušného zákona o dani z občianskoprávných úkonov, čím s účinnosťou od 01.07.2020 boli predaj a výmena virtuálnych platidiel oslobodené od tejto dane.²¹

3.5 Virtuálne platidlá a daň z pridanej hodnoty

Daň z pridanej hodnoty (ďalej aj ako „DPH“) je harmonizovaná v rámci celej Európskej únie. Preto sa jej právna úprava v jednotlivých členských štátoch EÚ nelíši. Pokiaľ ide o nákup a predaj virtuálnych platidiel, ten je síce predmetom dane, avšak v rámci EÚ je takáto činnosť oslobodená od DPH²². Avšak platba za tovary alebo služby uskutočnená vo virtuálnej mene, už podlieha DPH rovnako, ako keby bola platba uskutočnená v eurách.

Čo sa týka samotnej ťažby virtuálnych platidiel, tá je činnosťou, ktorá nie je predmetom dane z pridanej hodnoty. Uvedené vyplýva zo stanoviska Súdneho dvora Európskej únie (ďalej aj ako „SD EÚ“) vyplývajúceho z jeho rozsudku²³, podľa ktorého ide o predmet DPH, pokiaľ existuje jednoznačná spojitosť medzi poskytnutou službou a prijatou odplatom. Ťažba virtuálnych platidiel je totiž často bezvýsledná a získanie odmeny za túto činnosť je čisto náhodné.²⁴

SD EÚ tiež zaujal stanovisko vo vzťahu k výmene tradičných mien za virtuálne platidlá (v danom prípade šlo o bitcoiny) a DPH. Podľa Smernice Rady 2006/112/ES z 28.11.2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty (ďalej aj ako „Smernica o DPH“) dodávanie tovaru a poskytovanie služieb za protihodnotu na území členského štátu zdaniteľnou osobou, ktorá koná ako taká, podlieha DPH. Členské štáty však musia oslobodiť od dane okrem iného transakcie týkajúce sa „devíz, bankoviek a mincí používaných ako zákonné platidlo“.

²⁰ KUBISTA, B. *Poland: Virtual Currencies Comparative Guide*. Dostupné na internete: [Virtual Currencies Comparative Guide - Technology - Poland \(mondaq.com\)](https://www.mondaq.com/virtual-currencies-comparative-guide-poland)

²¹ Tamtiež.

²² Smernica Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty (Ú. v. EÚ L 347, s. 1).

²³ Rozsudok SD EÚ zo dňa 22.10.2015 vo veci C-264/14, Skatteverket v. David Hedqvist

²⁴ MAREŠ, M. *Kryptoměny z účetního a daňového hlediska*. Dostupné na internete: [Kryptoměny z účetního a daňového hlediska | epravo.cz](https://www.epravo.cz/kryptomeny-z-ucetniho-a-danoveho-hlediska)

Švédsky občan David Hedqvist plánoval poskytovať služby spočívajúce vo výmene tradičných mien za virtuálne platidlá bitcoin a naopak. Avšak predtým, ako začal uskutočňovať takéto transakcie, požiadal švédsku Komisiu pre daňové právo o predbežné stanovisko k otázke, či je povinný platiť DPH z kúpy a predaja jednotiek bitcoin. Podľa tejto komisie je bitcoin platidlo, ktoré sa používa veľmi podobným spôsobom ako zákonné platidlá a transakcie, ktoré plánuje uskutočňovať, musia byť preto oslobodené od DPH.

Skatteverket, švédsky daňový orgán, sa proti rozhodnutiu Komisie pre daňové právo odvolal na švédsky Najvyšší správny súd. Podľa tohto švédskeho daňového orgánu na činnosť, ktorú plánuje vykonávať, sa oslobodenie od dane stanovené v Smernici o DPH nevzťahuje. Švédsky Najvyšší správny súd tak položil SD EÚ otázku, či takéto transakcie podliehajú DPH, a v prípade kladnej odpovede, či sú oslobodené od tejto dane.

SD EÚ napokon vo svojom rozsudku konštatoval, že takéto výmenné transakcie tradičných mien za virtuálne platidlá a naopak predstavujú poskytovanie služieb za protihodnotu v zmysle Smernice o DPH, keďže spočívajú vo výmene rôznych peňažných prostriedkov a existuje priama súvislosť medzi poskytnutou službou a protihodnotou, ktorú za túto službu prijme, konkrétne rozdiel medzi cenou, za ktorú nakúpi virtuálne platidlá, a cenou, za ktorú ich predá svojim zákazníkom.

Podľa SD EÚ sú tieto transakcie oslobodené od DPH podľa ustanovenia o transakciách týkajúcich sa „devíz, bankoviek a mincí používaných ako zákonné platidlo“. Vylúčenie zamýšľaných transakcií z rozsahu pôsobnosti tohto ustanovenia by totiž viedlo k čiastočnému zbaveniu jeho účinkov vzhľadom na účel oslobodenia, ktorý spočíva v odstránení ťažkostí, ktoré vznikajú v rámci úpravy finančných transakcií, v súvislosti so zisťovaním základu dane a sumy odpočítateľnej DPH.²⁵

4. ZÁVER

Pojem „virtuálna mena“ alebo „kryptomena“ je, ako aj vyplynulo z tohto článku, nesprávny, no aj tak sa bežne používa. Aj napriek nepresnosti pojmu „virtuálna mena“ bol zavedený do nášho právneho poriadku. Naproti tomu v Českej republike do svojich právnych noriem inkorporovali pojem „virtuálne aktívum“, čo je z pojmového hľadiska vhodnejšie označenie pre virtuálne platidlá.

Keďže daň z príjmov je regulovaná v každom štáte odlišne, analyzovali sme zdaňovanie príjmov plynúcich z nakladania s virtuálnymi platidlami na Slovensku, v Česku, Maďarsku a Poľsku. Analýzou právnej úpravy zdaňovania takto získaných príjmov v týchto vybraných štátoch sme zistili, že majú niekoľko spoločných prvkov, ale našli sme aj niekoľko odlišností. Naproti tomu v oblasti DPH má zdaňovanie transakcií s virtuálnymi platidlami jasné pravidlá, ktoré sú rovnaké v celej Európskej únii.

²⁵ Spracované podľa Rozsudku SD EÚ zo dňa 22.10.2015 vo veci C-264/14, Skatteverket v. David Hedqvist

Aj na základe uvedených skutočností možno tvrdiť, že nielen na Slovensku ale aj v okolitých krajinách problematika nákupu, predaja, či iných transakcií s virtuálnymi platidlami nie je dostatočne právne regulovaná. S prihliadnutím na stanoviská jednotlivých národných bánk nie je možné očakávať na Slovensku, ani vo vyššie spomínaných krajinách, že virtuálne platidlá sa dočkajú nejakej podrobnejšej legislatívnej úpravy. Možno to pripísať najmä dynamickému vývoju v oblasti virtuálnych platidiel, na ktorý zákonodarcovia nestíhajú dostatočne rýchlo reagovať, ale aj pomernej nestabilite virtuálnych platidiel, za čo nechcú jednotlivé štáty prebrať zodpovednosť.

POUŽITÁ LITERATÚRA

1. BABČÁK, V. *Finančné právo na Slovensku*. Bratislava: EPOS, 2017. 505 s. ISBN 978-80-5620-191-6
2. HAMPL, M. *Kryptoměny? Nepomáhat a nechránit*. [online]. 2018. [citované 2021-05-29]. Dostupné na internete: <[Kryptoměny? Nepomáhat a nechránit - Česká národní banka \(cnb.cz\)](#)>
3. HRABČÁK, L. „Virtuálna mena“ a právo. In SANGRETOVÁ, M. *Vplyv moderných technológií na právo: recenzovaný zborník príspevkov z vedeckej konferencie*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2019. s. 99-110
4. HRABČÁK, L. a kol. *Blockchain technológia ako činiteľ (faktor) ovplyvňujúci súčasnú podobu práva*. Košice: ŠafárikPress, 2021. 116 s. ISBN 978-80-8152-983-2
5. INTERNATIONAL MONETARY FUND. *Virtual Currencies and Beyond: Initial Considerations*. SDN/16/03. 2016.
6. KUBISTA, B. *Poland: Virtual Currencies Comparative Guide*. [online]. 2021. [citované 2021-05-30]. Dostupné na internete: <[Virtual Currencies Comparative Guide - Technology - Poland \(mondaq.com\)](#)>
7. MAREŠ, M. *Kryptoměny z účetního a daňového hlediska*. [online]. 2018. [citované 2021-05-29]. Dostupné na internete: <[Kryptoměny z účetního a daňového hlediska | epravo.cz](#)>
8. Metodické usmernenie Ministerstva financií Slovenskej republiky č. MF/10386/2018-721 k postupu zdaňovania virtuálnych mien
9. MICHÁLIK, L., LIŠČÁKOVÁ, J. *Nová európska legislatíva pre kryptoaktíva*. [online]. 2020. [citované 2021-05-29]. Dostupné na internete: <[Nová európska legislatíva pre kryptoaktíva — HKV Law Firm](#)>
10. NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA. *Kryptoaktíva a Initial Coin Offerings (ICOs)*. [online]. [citované 2021-05-29]. Dostupné na internete: <[Kryptoaktíva a initial coin offerings \(ICOs\) - www.nbs.sk](#)>
11. NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA. *Návrh právnych predpisov EÚ v oblasti regulácie kryptoaktív*. [online]. [citované 2021-05-29]. Dostupné na internete: <[Navrh pravnych predpisov EU v oblasti regulacie kryptoaktiv.pdf \(nbs.sk\)](#)>
12. Návrh Nariadenia o trhoch s kryptoaktívami (MiCA)
13. Rozsudok SD EÚ zo dňa 22.10.2015 vo veci C-264/14, Skatteverket v. David Hedqvist
14. Smernica Rady 2006/112/ES z 28.11.2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty
15. ŠTRKOLEC, M., HRABČÁK, L. Digital Currency in Broader Sense, Status, Regulation and Development Trends. In *Financial Law Review*. ISSN 2299-6834, No. 21(1). 2021. s. 62-79.

16. TAKÓ, D. *15% flat tax on cryptocurrency incomes in Hungary*. [online]. 2021. [citované 2021-05-30]. Dostupné na internete: <[15% flat tax on cryptocurrency incomes in Hungary - ABT Treuhand](#)>
17. Zákon č. 235/2004 Sb. o dani z pridané hodnoty
18. Zákon č. 556/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách
19. Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z príjmov
20. Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov

KONTAKT NA AUTORA

lenka.pirohanicova@student.upjs.sk

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta
Kováčska 26
040 75 Košice
Slovenská republika

Rozhodovacia činnosť Súdneho dvora EÚ v oblasti daní

Decision-making activity of the Court of Justice of the EÚ in the field of taxation

Bc. Igor Pižont

Abstrakt

Cieľom príspevku je priblížiť rozhodovacia činnosť Súdneho dvora EÚ v oblasti daní. V prvej kapitole príspevok pojednáva o rozhodnutiach v oblasti nepriameho zdaňovania. Následná druhá kapitola zameriava svoju pozornosť na rozhodnutia z oblasti priamych daní.

Kľúčové slová:

nepriama daň, priama daň, prejudiciálna otázka

Abstract

The aim of the publication is to bring closer the decision-making activity of the Court of Justice of the EU in the field of taxes. In the first chapter, the publication deals with decisions in the field of indirect taxation. The following second chapter focuses its attention on decisions in the field of direct taxation.

Key words:

indirect tax, direct tax, request for a preliminary ruling

1. ÚVOD

Vstup Slovenskej republiky do EÚ mal a má nepochybne veľký význam, čo pocítujeme v každodennom živote. Medzi hlavnú a neodmysliteľnú súčasť práva EÚ patrí judikatúra Súdneho dvora EÚ v Luxemburgu, a to najmä rozhodnutia týkajúce sa výkladu európskeho práva.

V súvislosti s jurisdikciou Súdneho dvora EÚ hovoríme o tzv. systéme case-law. Tento systém je záväzný pre členské štáty a národné sudy ho musia rešpektovať.¹ V prípade nerešpektovania povinností členským štátom, ktoré mu vyplývajú z členstva, prichádza do úvahy aj konanie o porušení povinností členským štátom podľa ustanovenia čl. 258 a 259 ZFEÚ. Členské štáty by mali v každej veci postupovať s ohľadom na existenciu práva únie.

¹ BABČÁK, V.: Daňové právo na Slovensku a v EÚ. Bratislava: EPOS, 2019. str.790-791.

Rozhodnutia Súdneho dvora EÚ môžeme obdobne, ako aj pri delení európskeho práva na primárne a sekundárne, rozdeliť na rozhodnutia, ktoré sa týkajú priameho alebo nepriameho zdaňovania. Pokiaľ ide o rozhodnutia z oblasti nepriamych daní, zväčša sa týkajú výkladu primárneho a sekundárneho práva, zatiaľ čo pri rozhodnutiach z oblasti priamych daní môžeme pozorovať zo strany európskeho súdu tzv. negatívnu harmonizáciu. Negatívna harmonizácia na rozdiel od pozitívnej² spočíva v tom, že na základe judikatúry Súdneho dvora sa vo vzťahu ku konkrétnemu štátu (**prebieha „zdola“**) konštatuje nesúlad jednotlivých ustanovení jeho vnútroštátneho právneho poriadku s právom EÚ. Z uvedeného vyplýva, že sa nevytvárajú pravidlá pre všetky členské štáty, a to vzhľadom na to, že oblasť priamych daní patrí do právomoci členských štátov. Vzťahuje sa to na štáty, ktoré nepristúpili k priamej harmonizácii svojich vnútroštátnych právnych predpisov, a vykonávajú svoju právomoc v oblasti priamych daní v rozpore s právom únie.³

Existenciu potreby nazerania na únievé právo (rozhodovaciu činnosť SD EÚ) potvrdil vo svojej rozhodovacej činnosti aj náš Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý v rozhodnutí zo dňa 18.11.2010 zrušil rozhodnutie Krajského súdu v Trenčíne, ktorý preskúmaval zákonnosť postupu pri správe daní vo veci uplatnenia nároku na odpočet DPH. V odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal práve na judikatúru Súdneho dvora EÚ, konkrétne na rozsudok Súdneho dvora EÚ zo 6. júla 2006 v spojených veciach C-439/04 a C-440/04 a rozhodnutie v spojených veciach O. Ltd (C-354/03), F. E. Ltd C-353/03) a B. H. S. Ltd (C484/03).

Ohľadom dokazovania a ponechania dôkazného bremena pri správe daní výlučne na daňovom subjekte Najvyšší súd SR konštatoval: **1)** nesprávny postup správcu dane (Finančného riaditeľstva v odvolacom konaní) a neskôr aj krajského súdu **2)** všeobecné dôkazné bremeno daňového subjektu vyplývajúce z vtedy platného a účinného procesného predpisu podľa § 29 ods. 8 zákona o správe daní je v danom prípade modifikované právom Európskej únie.

Podľa názoru najvyššieho súdu uvedené orgány posudzovali danú vec výlučne z hľadiska vnútroštátneho práva a nebrali do úvahy existenciu práva EÚ, ktoré ponúkalo iné možnosti ako danú vec posúdiť a následne aj rozhodnúť.⁴

Hlavným cieľom tejto časti príspevku je priblížiť a spomenúť niektoré rozhodnutia Súdneho dvora EÚ, ktoré sa týkajú oblasti daní. Najprv poukážeme na niektoré rozhodnutia, ktoré sa týkajú oblasti nepriamych daní a následne poukážeme aj na rozhodnutia z oblasti priamych daní. Zámerne píšeme niektoré, pretože rozhodovacia činnosť európskeho súdu v oblasti daní je naozaj bohatá a obširná.⁵

² Pozitívna harmonizácia prebieha „zhora“, prostredníctvom smerníc, ako sekundárnych právnych aktov práva EÚ. Na základe priamej harmonizácie dochádza k zblížovaniu právnych poriadkov členských štátov únie.

³ ŠTRKOLEC, M. a kol. Interpretácia noriem daňového práva orgánmi verejnej správy a súdnej moci. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2011. str. 134-136.

⁴ Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 18.11.2010, sp. zn. 4Sžf/16/2010.

⁵ <https://curia.europa.eu/>

2. ROZHODNUTIA SÚDNEHO DVORA VO VECIACH NEPRIAMYCH DANÍ

2.1 Rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-255/02 z 21. februára 2006 HALIFAX A I.

V danej veci išlo o prejudiciálne konanie, ktoré sa týkalo výkladu Šiestej smernice Rady 77/388/ EHS o zosúladení právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa daní z obratu-spoločný systém dane z pridanej hodnoty. Spoločnosti Halifax, Leeds Development a County boli samostatne zaregistrované na účely DPH a v rámci svojich ekonomických činností si uplatňovali nárok na odpočet DPH. Podľa argumentácie vnútroštátneho súdu si uvedené spoločnosti uplatňovali nárok na odpočet fiktívne (simulovane), preto sa rozhodol konanie prerušiť a predložiť prejudiciálnu otázku.

Súdny dvor po predložení prejudiciálnych otázok vnútroštátnym súdom a preskúmaní veci vo svojom rozhodnutí konštatoval nasledovne: „*Šiestu smernicu je potrebné vykladať v tom zmysle, že bráni právu platiteľa dane na odpočet DPH zaplatenej na vstupe, keď plnenia predstavujúce základ tohto práva predstavujú zneužitie.*“

Aby sme mohli konštatovať zneužitie tohto práva musia byť splnené tieto predpoklady:

- predmetné plnenia napriek formálnemu dodržaniu podmienok stanovených v príslušných ustanoveniach šiestej smernice a vo vnútroštátnej právnej úprave preberajúcej túto smernicu viedli k získaniu daňovej výhody, ktorej poskytnutie by bolo v rozpore s cieľom sledovaným týmito ustanoveniami,
- hlavným cieľom predmetných plnení je získať daňovú výhodu, ktorá musí vyplývať z celku objektívnych prvkov.

„V prípade, ak bola zistená existencia zneužitia, príslušné plnenia musia byť znovu definované tak, aby bola nastolená situácia, ktorá by existovala v prípade, keby neexistovali plnenia predstavujúce zneužitie.“⁶

Zásadu zákazu účelového zneužitia práva pri správe daní nachádzame nepriamo vyjadrenú aj v ustanovení § 3 ods. 6 zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok). Uvedená zásada, ktorá bola vykladaná aj Súdny dvorom EÚ vo vyššie uvedenom rozhodnutí umožňuje správcovi dane nebrať do úvahy pri správe daní umelé transakcie a štruktúry vytvorené za účelom neželanej optimalizácie daňovej povinnosti.⁷ Takýto postup správcu dane však musí mať svoj základ a opodstatnenosť v zistenom skutočnom stave, čo je prejavom ďalšej zásady pri správe daní, a to zásady presného a úplného zistenia skutkového stavu veci.

V prípade, ak si daňový subjekt uplatňuje nárok na odpočet DPH je potrebné, aby v každom prípade preukázal reálne uskutočnený zdaniteľný obchod a nemal by postupovať len formálne, a to tzv. papierovo.

⁶ Rozsudok Súdneho dvora EÚ z 21. februára 2006 vo veci C-255/02 „Halifax plc a iní.“

⁷ BABČÁK, V.: Daňové právo na Slovensku a v EÚ. Bratislava: EPOS, 2019. str. 466.

2.2 Rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-267/08 SPÖ Landesorganisation Kärnten

Predmetom tohto prejudiciálneho konania bol výklad čl. 4 ods. 1 a 2 šiestej smernice Rady 77/388/EHS o zosúladení právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa daní z obratu. Konkrétne išlo o vnútroštátne konanie medzi organizáciou rakúskej socialistickej strany v spoljkovej krajine Korutánsko a Federálnym finančným súdom. Hlavným problémom bolo to, či možno takúto politickú organizáciu, ktorá vykonávala politické činnosti vo forme externej propagácie (najmä nákup reklamného materiálu pred voľbami, ktorý následne distribuovala a fakturovala jednotlivým regionálnym a miestnym organizáciám podľa ich potrieb) považovať jednak za zdaniteľnú osobu a jej činnosti za hospodársku činnosť podliehajúcu zdaneniu v zmysle vyššie uvedenej smernice. A v prípade ak áno, či jej vzniká nárok na odpočet DPH zaplatenej na vstupe.

Po preskúmaní veci samej Súdny dvor EÚ rozhodol tak, že „**článok 4 ods. 1 a 2 šiestej smernice Rady 77/388/EHS zo 17. mája 1977 o zosúladení právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa daní z obratu – spoločný systém dane z pridanej hodnoty: jednotný základ jej stanovenia sa má vykladať v tom zmysle, že externé propagačné činnosti, ktoré uskutočňuje organizácia politickej strany členského štátu, sa nemajú považovať za hospodársku činnosť.**“⁸

Hlavnými bodmi argumentácie európskeho súdu na základe čoho rozhodol takto, bolo to, že politická organizácia uvedená vo veci samej nevykonávala predmetné činnosti na relevantnom trhu (išlo o výkon činností zameraných iba na politickú propagáciu) a príjem plynúci z takejto činnosti bol iba povahy nepravideľnej.

2.3 Rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-276/14 Gmina Wrocław

Prejudiciálny návrh podaný poľským vnútroštátnym súdom, ktorého predmetom bola otázka, či sa má článok 9 ods. 1 smernice o DPH (Smernica Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty) vykladať v tom zmysle, že verejnoprávne subjekty, akými sú obecné rozpočtové jednotky, o ktoré ide vo veci samej, môžu byť považované za zdaniteľné osoby na účely DPH, hoci nespĺňajú kritérium nezávislosti. Predmetný článok 9 ods.1 ustanovoval, že: „Zdaniteľná osoba“ je každá osoba, ktorá nezávisle a na akomkoľvek mieste vykonáva ekonomickú činnosť, odhliadnuc od účelu alebo výsledkov tejto činnosti.

Základným kritériom podľa ktorého európsky súd posudzoval danú vec bolo to, či obecná rozpočtová jednotka, v danom prípade Gmina Wrocław (rozpočtová jednotka obce Wrocław, Poľsko) vykonáva nezávisle svoje ekonomické činnosti bez vzťahu podriadenosti voči obci. Súdny dvor skúmal taktiež, či rozpočtová jednotka vykonáva svoje činnosti vo svojom mene,

⁸ Rozsudok Súdneho dvora z 6. októbra 2009 vo veci C-267/08, SPÖ Landesorganisation Kärnten.

na vlastný účet a na vlastnú zodpovednosť, ako aj to, či znáša ekonomické riziko spojené s výkonom týchto činností.

Ako vyplýva aj z odôvodnenia rozhodnutia, v predmetnej veci rozpočtovú jednotku obce nemožno považovať za zdaniteľnú osobu v zmysle vyššie uvedenej smernice argumentujúc tým, že nespĺňa kritéria nezávislosti a výkonu činnosti vo svojom mene a na vlastnú zodpovednosť tým, že koná v mene obce. Súdny dvor EÚ rozhodol nasledovne:

„Článok 9 ods. 1 smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty sa má vykladať v tom zmysle, že verejnoprávne subjekty, akými sú obecné rozpočtové jednotky, o ktoré ide vo veci samej, nemôžu byť považované za zdaniteľné osoby na účely dane z pridanej hodnoty, keďže nespĺňajú kritérium nezávislosti upravené v tomto ustanovení.“⁹

2.4 Rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C- 527/11 Ablessio SIA

V oblasti dane z pridanej hodnoty sú kľúčovými pojmami zdaniteľná osoba a ekonomická činnosť. Uvedené pojmy sú dôležité najmä v súvislosti s registráciou daňových subjektov na účely dane z pridanej hodnoty.

Práve v tomto rozhodnutí, kedy išlo o vnútroštátny spor, kde sa lotyšská spoločnosť domáhala registrácie za platiteľa dane z pridanej hodnoty, Súdny dvor EÚ konštatoval, že postavenie platiteľa dane z pridanej hodnoty môže získať aj zdaniteľná osoba, ktorá v čase podania žiadosti o registráciu pre DPH ešte nevykonáva ekonomickú činnosť, ale prehlási zámer vykonávania ekonomickej činnosti a jej registrácia je nevyhnutná z dôvodu prípravy na vykonávanie budúcich zdaniteľných obchodov. V bode 26 odôvodnenia svojho rozhodnutia napríklad uviedol nasledovné: **„ Z tejto judikatúry, ako aj zo znenia článku 213 ods. 1 smernice 2006/112 vyplýva, že za zdaniteľné osoby, ktoré môžu požiadať o pridelenie identifikačného čísla pre DPH, sa považujú nielen osoby, ktoré už vykonávajú ekonomickú činnosť, ale aj osoby, ktoré majú v úmysle začať s výkonom takejto činnosti a ktoré na tieto účely vynaložili prvé investičné náklady. Tieto osoby nemusia mať teda v tomto predbežnom štádiu ich ekonomickej činnosti možnosť preukázať, že disponujú hmotnými, technickými a finančnými prostriedkami na začatie takejto činnosti.“¹⁰**

Podobným príkladom, kde Súdny dvor EÚ konštatoval, že aj samotná príprava na budúce zdaniteľné obchody sa považuje za ekonomickú činnosť je rozhodnutie zo dňa 14. februára 1985 vo veci C-268/83 Rompelman.¹¹ Preto v prípade, ak správca dane bude rozhodovať o žiadosti smerujúcej k registrácii za platiteľa DPH, bude musieť vyhovieť aj osobe, ktorá zatiaľ nevykonáva žiadne zdaniteľné obchody, no preukázaním zámeru a prípravy na budúce zdaniteľné obchody tak bude zahrnutá do tejto kategórie. Samozrejme za predpokladu, že

⁹ Rozsudok Súdneho dvora z 29. septembra 2015 vo veci C-276/14 Gmina Wrocław.

¹⁰ Rozsudok Súdneho dvora zo 14. marca 2013 vo veci C- 527/11 Ablessio SIA.

¹¹ Rozsudok Súdneho dvora zo 14. februára 1985 vo veci C-268/83 D. A. Rompelman and E. A. Rompelman-Van Deelen, Amsterdam proti Minister van Financiën.

prípravu na budúci zdaniteľný obchod bude vedieť dokladovať a preukázať, inak správca dane by takejto žiadosti nemal vyhovieť.

2.5 Rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-249/17 Ryanair

Letecká spoločnosť Ryanair v uvedenej veci začala proces nadobúdania všetkých akcií inej leteckej spoločnosti za účelom poskytovania služieb riadenia podliehajúcej DPH tejto inej spoločnosti. V dôsledku práva ochrany hospodárskej činnosti sa transakcia neuskutočnila v celom rozsahu a spoločnosť Ryanair nadobudla akcie iba časti základného imania tejto inej leteckej spoločnosti. Na základe vynaložených výdavkov (výdavkov z prijatého plnenia na vstupe, ktoré bude slúžiť na dosahovanie príjmov pri poskytovaní služieb riadenia cieľovej spoločnosti) si spoločnosť Ryanair požiadala daňový úrad o odpočet DPH zaplatenej na vstupe. Daňový úrad jej žiadosť odmietol s tým, že nespĺňa podmienky na odpočet. Spoločnosť Ryanair podala odvolanie na Tax Appeals Commission (odvolacia komisia), ktorá odvolanie zamietla. Po určitom slede udalostí, a to žalobe na okresnom súde, následnej žiadosti okresného súdu o stanovisko voči vyššiemu súdu, vec skončila až na Najvyššom súde, ktorý konanie prerušil a položil Súdnemu dvoru EÚ prejudiciálne otázky.

Podstatným problémom vo veci samej bolo to, či sa priznáva obchodnej spoločnosti, ako je Ryanair vo veci samej právo na odpočítanie DPH zaplatenej na vstupe, týkajúcej sa výdavkov na dodanie poradenských služieb vynaložených v rámci VPP, aj keď sa nakoniec ukáže, že táto podnikateľská činnosť sa neuskutočnila, no bol tu prítomný úmysel vykonávať uvedené činnosti podliehajúce DPH po prevzatí kontroly nad obchodnou spoločnosťou.

Dôležitou vecou na ktorú Súdny dvor EÚ poukázal v tomto rozhodnutí bola zásada neutrality, ktorá sa uplatňuje v rámci spoločného systému DPH. V bode 23 svojho rozhodnutia Súdny dvor EÚ uviedol, že **„Systém odpočítania má totiž za cieľ celkovo zmierniť záťaž, ktorú pre podnikateľa predstavuje DPH splatná alebo zaplatená pri výkone všetkých jeho podnikateľských činností. Spoločný systém DPH takto zaručuje neutralitu, čo sa týka daňového bremena všetkých podnikateľských činností, bez ohľadu na ich účely a výsledky, pod podmienkou, že uvedené činnosti v zásade podliehajú DPH.“**

Preto v prípade ako vo veci samej, už samotné vynaloženie investičných nákladov treba považovať za ekonomickú činnosť, a z toho plynúci nárok na odpočet DPH na vstupe bez ohľadu na to, či už skôr vzniknutý nárok na odpočet DPH naplní alebo nenaplní cieľnú podnikateľskú činnosť, čo vyplýva z bodu 30 rozhodnutia.

„Na to, aby bolo možné v celom rozsahu odpočítať zaplatenú DPH, je potrebné, aby vynaložené náklady v zásade mali svoj dôvod výlučne v zamýšľanej podnikateľskej činnosti, t.j. v poskytovaní služieb riadenia, ktoré podliehajú DPH, cieľovej spoločnosti.“¹²

¹² Rozsudok Súdneho dvora zo 17. októbra 2018 EÚ vo veci C-249/17 Ryanair.

V prípade, ak by nárok na odpočet vznikol až v momente uskutočnenia poradenských služieb v inej obchodnej spoločnosti, bolo by to v rozpore so zásadou neutrality. Z uvedeného príkladu vyplýva dôležitosť zásad ako pravidiel zlepšujúcich funkčnosť daného systému.

3. ROZHODNUTIA SÚDNEHO DVORA EÚ Z OBLASTI PRIAMYCH DANÍ

3.1 Rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-279/93 Finanzamt Köln-Altstadt/Schumacker

Prípád pána Schumackera, ktorý pracoval v Nemecku, ale ako bydlisko mal vedený štát Belgicko. Problémom v tomto prípade bolo to, že pán Schumacker ako daňový nerezident poberajúci jediný príjem v Nemecku si nemohol na účely dane z príjmu rozdeliť svoj príjem aj na manželku. Išlo o tzv. splitting, t.j. spoločné zdanenie manželov, vďaka ktorému by konečná daňová povinnosť na základe ročného vyúčtovania bola nižšia. Na základe týchto skutkových okolností pán Schumacker namietal diskrimináciu z dôvodu toho, že v prípade daňových rezidentov bola daňová povinnosť a zaťaženie nižšia v skutkovo obdobných prípadoch.¹³

V tejto veci sa zo strany Súdneho dvora EÚ dostala pánovi Schumackerovi pozitívna odpoveď, keď európsky súd konštatoval, že „**ide o stav, ktorý je "v rozpore so slobadou voľného pohybu pracovných síl, a že ak daňovník dostane v štáte, kde je nerezidentom väčšinu svojich príjmov, musí s ním byť zaobchádzané, ako by sa jednalo o rezidenta."**¹⁴

V prípade aplikovania takejto praxe na daňového nerezidenta by teda došlo zo strany členského štátu o nepriamu diskrimináciu podľa súčasného znenia čl. 45 ZFEÚ.

3.2 Rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-234/01 Gerritse

V tomto prípade sa Súdny dvor zaoberal prípadom holandského herca pána Gerritsa, ktorý sa v Nemecku zúčastnil predstavenia za ktoré mu bola vyplatená odmena podliehajúca zdaneniu. K zdaneniu došlo na základe medzinárodnej zmluvy uzatvorenej medzi Nemeckom a Holandskom bez možnosti odpočítania nákladov z cestovného. Hlavnými dôvodmi, ktoré pán Gerrits namietal bolo to, že mu bola zrazená daň z hrubého príjmu bez možnosti odpočítania svojich výdavkov v rámci svojej profesijnej činnosti. Pritom v porovnateľných situáciách sa daňovým rezidentom zrážala daň až po odpočítaní výdavkov, čiže z čistého príjmu.¹⁵

Súdny dvor EÚ po preskúmaní veci konštatoval, že išlo o diskrimináciu a nariadil: „**že SRN musí zaviesť pre nerezidentov možnosť uplatňovania výdavkov. Na základe rozsudku SRN zaviedla túto možnosť, a to aj v prípade, keď sú nerezidentom vyplácané**

¹³ KOPŘIVA, J. Význam judikátu 124 Evropského soudního dvora pro harmonizaci daní v EÚ. In Dny práva – 2009 – Days of Law: the Conference Proceedings, 1. edition. Brno : Masaryk University, 2009. str. 4-5.

¹⁴ Nerudová, D. Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie. 2. Vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 96.

¹⁵ Rozsudok Súdneho dvora EÚ z 12. júna 2003 vo veci C-234/01 Arnoud Gerritse.

úroky a licenčné poplatky. K rovnakému opatreniu pristúpilo aj Rakúsko, a to s účinnosťou od roku 2005.“¹⁶

Podobným prípadom ako vyššie uvedené bol aj napríklad rozsudok Súdneho dvora vo veci C-204/90 Bachmann v. Belgium alebo rozsudok Súdneho dvora vo veci C-C-300/90 Commission v. Belgium.

3.3 Rozsudok Súdneho dvora vo veci C-96/08 CIBA

Skutkové okolnosti daného prípadu boli nasledovné. Spoločnosť CIBA ako podnik so sídlom v Maďarsku mala svoju organizačnú zložku v Českej republike, kde zamestnávala svojich zamestnancov. Podľa vnútroštátnej právnej úpravy jej vznikla v mieste sídla podniku povinnosť zaplatiť POV- tzv. príspevok na odborné vzdelávanie, zatiaľ čo v mieste organizačnej zložky platila dane a odvody na sociálne zabezpečenie vzťahujúce sa na zamestnancov, ktorí sú v tejto organizačnej zložke zamestnaní, vrátane príspevkov týkajúcich sa verejnej politiky zamestnanosti. Príspevok na odborné vzdelanie, konkrétne jeho výška sa vypočítavala na základe mzdových nákladov, vrátane nákladov vzťahujúcich sa na organizačnú zložku tohto podniku nachádzajúcu sa v inom členskom štáte. Maďarské daňové orgány v rámci svojej činnosti vykonali kontrolu, po ktorej konštatovali daňový dlh pozostávajúci najmä zo sumy POV.

Hlavným problémom v tomto vnútroštátnom konaní bolo to, čo konštatoval aj maďarský súd, že POV nespadá do rámca pôsobnosti zmluvy medzi Maďarskou republikou a Českou republikou o zamedzení dvojitého zdanenia. Preto, ak sa spoločnosti CIBA ukladá povinnosť uhradiť uvedený poplatok na základe takej právnej úpravy za týchto skutkových okolností, nedošlo tak k obmedzeniu výkonu slobody usadiť sa v členskom štáte EÚ ustanovenej podľa vtedy platnej úpravy čl. 43 ES a 48 ES ?

Súdny dvor EÚ konštatoval nasledovné: **„ Články 43 ES a 48 ES bránia právnej úprave členského štátu, podľa ktorej je podnik so sídlom v tomto členskom štáte povinný platiť poplatok, akým je príspevok na odborné vzdelávanie, ktorého výška sa vypočíta na základe mzdových nákladov vrátane nákladov vzťahujúcich sa na organizačnú zložku tohto podniku nachádzajúcu sa v inom členskom štáte, ak v praxi takýto podnik nemôže využiť, pokiaľ ide o uvedenú organizačnú zložku, možnosti stanovené v tejto právnej úprave znížiť uvedený poplatok alebo mať k týmto možnostiam prístup.“**

V inej reči povedané, v danom prípade nebola poskytnutá možnosť spoločnosti CIBA znížiť si hrubú výšku poplatku podľa maďarskej právnej úpravy v súvislosti s nákladmi na vzdelávanie vynaloženými v zahraničnej organizačnej zložke.¹⁷

¹⁶ Nerudová, D. Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie. 2. Vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 97.

¹⁷ Rozsudok Súdneho dvora EÚ z 15. apríla 2010 vo veci C-96/08 CIBA.

3.4 Rozsudok Súdneho dvora vo veci C-382/16 Hornbach-Baumarkt

Oblasť transferového oceňovania patrí medzi častý predmet rozhodovacej činnosti európskeho súdu. V podmienkach Slovenskej republiky je upravená v zákone č.595/2003 Z. z. o dani z príjmov. „ **Právom transferového oceňovania rozumieme systematicky usporiadaný komplex právom upravených pravidiel oceňovania transferov v rámci skupiny závislých osôb.**“¹⁸

V predmetnej veci nemecká akciová spoločnosť Hornbach-Baumarkt AG prevádzkujúca obchody s potrebami pre domácich majstrov vlastnila nepriamo 100 % podiely vo svojich dvoch dcérskych spoločnostiach. Konkrétne išlo o dcérske spoločnosti, Hornbach International GmbH a spoločnosť Hornbach Holding BV usadené v Holandsku. Obe dcérske spoločnosti vykazovali záporné vlastné imanie, čo predstavovalo prekážku vo vykonávaní ich činností súvisiacich s prevádzkou obchodov, ako aj na zamýšľané zriadenie obchodov pre domácich majstrov a záhradkárov. Riešením bol bankový úver, a to súhrne vo výške cca 25 miliónov eur. Banková inštitúcia však podmienila poskytnutie úveru vydaním príslubu obsahujúceho vyhlásenie o záruke zo strany spoločnosti Hornbach Baumarkt AG (materskej spoločnosti). Uvedená záruka bola poskytnutá bezodplatne, konkrétne detaily sú v bodoch 9 a 10 uvedeného rozhodnutia.

Zo strany nemeckého správcu dane však v predmetnej veci bolo vydané rozhodnutie, ktorým zvýšil nemeckej spoločnosti zdaniteľné príjmy, a to tak, že opravil sumu zdaniteľných príjmov spoločnosti Hornbach-Baumarkt AG o 15 253 eur a 22 447 eur v dôsledku záruk poskytnutých spoločnostiam Hornbach Real Estate Groningen BV a Hornbach Real Estate Wateringen BV. Argumentácia nemeckého správcu dane spočívala v tom, že nezávislé tretie osoby by si za rovnakých alebo podobných okolností za takto poskytnuté záruky dohodli na poskytnutí odplaty. Spoločnosť Hornbach-Baumarkt AG po zamietnutí námietok podala žalobu na Finančný súd Porýnie-Falcko, Nemecko, ktorý položil Súdnu dvoru EÚ prejudiciálnu otázku.

Hlavný problém na ktorý poukázal aj vnútroštátny súd spočíval v tom, že v prípade, keď má daňovník so sídlom v dotknutom členskom štáte majetkovú účasť na spoločnosti so sídlom v inom členskom štáte, zaobchádza sa s týmto daňovníkom menej priaznivo ako v prípade, ak by mal túto majetkovú účasť na spoločnosti rezidentovi.

Súdny dvor EÚ po preskúmaní prejudiciálnej otázky rozhodol nasledovne: „ Článok 43 ES (teraz článok 49 ZFEÚ) v spojení s článkom 48 ES (teraz článok 54 ZFEÚ) sa má vykladať v tom zmysle :

- **že v zásade nebráni takej vnútroštátnej právnej úprave, akou je právna úprava dotknutá vo veci samej, podľa ktorej sa príjmy spoločnosti usadenej v jednom členskom štáte, ktorá poskytla spoločnosti usadenej v inom členskom štáte, s ktorou sa nachádza vo vzťahu vzájomnej závislosti, výhody za podmienok, ktoré**

¹⁸ KOČIŠ, M. Úvod do práva transferového oceňovania, s. 31.

sa odlišujú od podmienok, ktoré by si za rovnakých alebo podobných okolností dojednali vzájomne nezávislé tretie osoby, zohľadnia v takej výške, v akej by boli dosiahnuté, ak by sa uplatnili podmienky dojednané medzi týmito tretími osobami a ktoré by boli predmetom opravy, pričom k takejto oprave zdaniteľných príjmov nedochádza v prípade, že tieto výhody poskytla spoločnosť rezident inej spoločnosti rezidentovi, s ktorou sa nachádza vo vzťahu vzájomnej závislosti,

- vnútroštátnemu súdu však prináleží preskúmať, či právna úprava dotknutá vo veci samej umožňuje daňovníkovi rezidentovi preukázať, že podmienky boli dojednané z obchodných dôvodov, ktoré vyplývajú z jeho postavenia spoločníka spoločnosti nerezidenta.“¹⁹

4. ZÁVER

Judikatúra Súdneho dvora EÚ v oblasti daní zohráva svoju nezastupiteľnú úlohu, čoho dôkazom je aj tento príspevok. V prípade absencie tejto rozhodovacej činnosti by úroveň harmonizácie v oblasti daní zaiste nedosahovala takú úroveň. Vnútroštátne súdy tak majú nezameniteľnú pomôcku zo strany Súdneho dvora EÚ v podobe prejudiciálnych otázok, čo postupom času sa premieta do kvalitatívne inej rozhodovacej činnosti z ich strany.

Ak by sme mali vyzdvihnúť najväčšie pozitíva, ktoré prináša rozhodovacia činnosť európskeho súdu, výpočet pozitív by bol nasledovný:

- posilňovanie princípu právnej istoty,
- posilňovanie predvídateľnosti súdneho rozhodovania,
- kvalitatívne iná rozhodovacia činnosť našich slovenských súdov,
- znižovanie svojvôle pri aplikácii práva.

Negatívom je možno až prílišná snaha obmedzovať vnútroštátnu suverenitu zo strany úniových orgánov, no v pomere k výhodám, ktoré prináša naše členstvo v EÚ je toto negatívum menej významné.

POUŽITÁ LITERATÚRA

1. BABČÁK, V.: Daňové právo na Slovensku a v EÚ. Bratislava: EPOS, 2019. str.790-791. ISBN: 978-80-562-0247-0.
2. <https://curia.europa.eu/> konkrétne rozhodnutia Súdneho dvora EÚ.
3. KOČIŠ, M. Úvod do práva transferového oceňovania, s. 31. ISBN: 9788081682261
4. KOPŘIVA, J. Význam judikátu 124 Evropského soudního dvora pro harmonizaci daní v EÚ. In Dny práva – 2009 – Days of Law: the Conference Proceedings, 1. edition. Brno : Masaryk University, 2009. str. 4-5. ISBN 978-80-210-4990-1

¹⁹ Rozsudok Súdneho dvora EÚ z 31. mája 2018 vo veci C-382/16 Hornbach-Baumarkt.

5. Nerudová, D. Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie. 2. Vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 96. ISBN: 978-80-7357-386-7
6. ŠTRKOLEC, M. a kol. Interpretácia noriem daňového práva orgánmi verejnej správy a súdnej moci. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2011. str. 134-136. ISBN 978-80-7097-897-9

KONTAKT NA AUTORA

igot.pizont@student.upjs.sk

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta

Kováčska 26

040 75 Košice

Slovenská republika

Recenzovaný zborník príspevkov zo študentského sympózia organizovaného pri príležitosti IV. slovensko-českých dní daňového práva:
Aktuálne výzvy daňového práva

Zostavovatelia: JUDr. Adrián Popovič, PhD., JUDr. Jozef Sábo, PhD.

Vydavateľ: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach,
Vydavateľstvo ŠafárikPress

Rok vydania: 2021

Rozsah strán: 53

Vydanie: prvé

Reviewed proceedings from the student symposium organized on the occasion of IV. Slovak-Czech days of tax law:
Current challenges of tax law

Edited by: JUDr. Adrián Popovič, PhD., JUDr. Jozef Sábo, PhD.

Publisher: Pavol Jozef Šafárik University in Košice,
Publishing ŠafárikPress

Year of publication: 2021

Number of pages: 53

Edition: first

ISBN978-80-574-0070-7 (e-publikácia)

